

L'ESTEL

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XIV. NÚMERO 314

1 DE MAIG DE 1995

PREU: 200 PTS

Manifest de les candidates per ERC a l'Ajuntament de Maria

Les candidates d'ERC a l'Ajuntament de Maria.

El desenvolupament econòmic de Mallorca, aquesta segona meitat del segle XX, ha fet dels habitants dels pobles de l'interior de l'illa ciutadans i ciutadanes de segona. Pobles petits del Pla de Mallorca, com Maria, han anat envellint i despoblant-se. Només quan se n'ha vist el possible aprofitament turístic o quan l'existència de nuclis de població sense una mínima estructura han fet empeguir els dirigents polítics d'una de les regions amb una renda per càpita de les més altes d'Europa, ha estat quan s'ha intentat reequilibrar aquestes mancances.

Massa vegades i a massa llocs s'ha fet segons planifica-

cions centralitzades i uniformes i sense tenir en compte la gent que hi viu.

I és ara i aquí que creim que pren sentit la candidatura que ERC presenta a les eleccions municipals de Maria. Ens sabem provocadores, amb una llista totalment de dones, perquè aportem uns significats diferents a l'acció política imposada habitualment.

Aquestes noves significacions bàsicament són les següents:

ESQUERRA significa més que disputa de privilegis ancestrals a la dreta política, *solidaritat* i *igualtat*. Creiem que des de l'a-

juntament podem contrarestar les desigualtats reals, més enllà de la igualtat tècnica davant la llei.

Des de l'ajuntament es pot

tirar endavant la promoció econòmica dels pobles petits amb una política concertada entre l'activitat pública i la privada.

Des de l'ajuntament es pot augmentar el nivell de benestar, al temps que promoure la solidaritat. Volem un ajuntament respectuós amb l'entorn i promotor de la pau i l'enteniment; i no de la guerra i l'enfrontament.

REPUBLICANA significa ganes d'aprofundir la democràcia, intensificant la participació ciutadana, la tolerància i el respecte per les minories.

Des d'aquestes premisses, som una gent nova que ha participat poc en la política activa i volem abocar-nos-hi amb coherència i autoexigència. Per aquest motiu, periòdicament, estam disposades a passar comptes en assemblea, no tan sols davant el ciutadà de Maria -cosa a la qual estam obligades-, sinó també a tota la gent del país que ens doni suport. Ens cal obrir portes i finestres arreu del món, ésser qui som per aportar un matís més al gresol de la humanitat.

CATALANA significa amor a la terra, sense cap gana ni una d'enviar a porgar fum les suors i els sabers dels nostres avantpassats. Volem un ajuntament que utilitzi la nostra llengua i que treballi la nostra cultura.

Volem un ajuntament dispo-

sat a vertebrar el país, a construir la independència amb ciutadans independents i lliures.

Per remarcar, encara més, aquestes significacions, hem optat per formar una llista *tota de dones*, perquè sabem que hem de començar discriminant positivament els sectors més desfavorits de manera neta i clara. El programa concret per aquests propers quatre anys estarà marcat per aquestes línies mestres. És evident que no pretenem copiar l'ajuntament amb majories absolutes per desentendre'ns de raons. Creim poder aportar moltes coses a la gestió municipal amb les mans netes i les idees clares.

Maria-Jerònia Quetgles i Mas, professora de l'Institut Mossèn Alcover de Manacor, encapçala aquesta candidatura, en la qual s'inclouen, a més, Francisca Ferriol i Colombram (estudiant), Magdalena Torelló i Mas (mestre d'escola), Antònia Robles i Mas (petit comerç), Maria del Mar Ribes i Mas (estudiant), Catalina-Maria Mascaró i Pastor (professora), Margalida Quetgles i Vicens (estudiant), Maria Mestre i Bunyola (mestressa de casa), Magdalena Bergues i Ferriol (jubilada), i Antònia Ferriol i Jordà (professora d'institut), entre d'altres, a més d'altres que donen suport a aquesta iniciativa per anar endavant. Ω

SUMARI

- 2 Xafarderies
- 2 L'esperit republicà
- 4 L'antifranquisme
- 5 Contra els toros
- 6 Catalunya tota
- 8 Carn capolada
- 10 El pujolisme
- 11 Ecologia
- 12 La Bíblia als PP.CC.
- 16 Enquesta
- 19 Gloses

Són els components d'una de les dues bandes de tambors i cornetes que enguany prengueren part a la processó del Divendres Sant a s'Arenal. La presidenta de la banda és na Maria Nicolau.

Especial dedicat s'Arenal de Mallorca i comarca. Si vos ha agradat, telefonau al 26 50 05 i els vos enviarem cada quinze dies.

Xafarderies

• «Sempre ha guanyat aquell qui sap estimar, suportar i perdonar, no aquell que ho sap tot i que tot ho enjudicia» (Hermann Hesse).

• La **Impremta Gràficart** de s'Arenal s'ha modernitzat. Escàners, ordinadors, filmadores, màquines d'imprimir a colors... Podem assegurar que és la millor impremta de la comarca de s'Arenal. Un dels propietaris, en Pere Josep Llaneres, és el president de l'Associació d'Arts Gràfiques de Balears.

• L'**Europhoto**, la botiga de revelat de fotografies de l'asturià Justo González, ha començat la temporada d'estiu. Té obert des de les vuit del matí a les nou dels vespre. Aquesta empresa té sucursals al carrer de Maria Antònia Salvà, 4, de s'Arenal; a l'Avinguda de Son Rigo a les Meravelles; al carrer Amilcar, aquesta amb estudi fotogràfic. Tenen un servei de recollida de rodets i de lliurament de fotografies sense càrrec addicional. És la primera cadena de fotografia de la nostra comarca. El seu telèfon és el 491304.

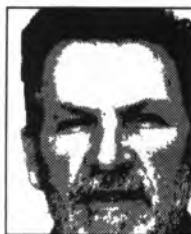
• **Madò Margalida des forn i mestre Biel Murer** de ses Cadenes celebraren les seves noces d'or el passat mes de març. Enhorabona.

• Els propietaris del **Bar Jardí**, al carrer Balears de s'Arenal, celebraren el vint-i-cinquè aniversari de l'obertura del seu establiment. Són el matrimoni Vicenç Mateu i Antònia Bennàsser, i Antoni Rabassa i Aina Bennàsser. Per molts d'anys.

• El **Correllengua** ha estat tot un èxit. A l'hora de tancar l'edició, tot just havien començat els actes, per això esperarem al proper número per informar-vos amb més detall. Si mateix, podem dir que el porter del Mallorca, Antoni Prats, va esser el primer portador de la flama, que va rebre de mans de Miquel Fullana, un dels fundadors de l'OCB. Altres personalitats que hi han participat han estat Guillem Timoner, Mateu Cañellas, Antoni Penya, Aina Ginard, madò Buades, Antoni Mir, Gaspar Valero, Joan Font, Pere Sampol, Josep Palou, Miquel Àngel March i molts més. Ω

Components de l'Atlètic Badia de Petanca. Tenen les pistes al Complex Esportiu de Badia Gran. Han fet campiones, per això han pujat a Preferent.

L'esperit republicà

EN JOAN QUETGLES, professor de Filosofia

28 de maig del 1995

Aquestes eleccions del maig poden ésser un bon test per a mesurar l'avenç de la presa de consciència nacional. És cert que en aquesta contesa és present l'amenaça de l'ascens del PP. Aquest partit de cada vegada mostra més les seves arrels franquistes; pronuncia un discurs nacionalista hispà que no està disposat a acceptar la realitat plurinacional i pluricultural de l'Estat espanyol. I respecte als interessos de la classe treballadora, el populisme de n'Aznar està ben disposat a fer servir com a programa social allò que cantava quan era un jove *revolucionario nacionalsindicalista*, i que feia: «*basta de obrero envenenado i de patrono explotador...*». La formació intel·lectual falangista de n'Aznar es veu que no enterboleix les possibilitats electorals del PP. I com les havia d'enterbolir, si aquest partit de dretes no té cap altra formació a la dreta. En front de les formacions d'esquerra espanyoles i, sobretot, en front dels partits nacionals bascos i catalans, el PP ve a ser una coalició de dretes que abraça des del centre fins a l'extrema dreta. Aquesta és l'ombra amenaçadora que plana sobre nosaltres. És dins aquest marc polític que m'interessa fer uns comentaris que giren entorn de la presa de consciència nacional al si de les classes populars de Catalunya. Partesc de considerar que en aquest darrer temps, d'una manera natural i espontània, s'han intensificat els lligams i vincles d'unió entre les diverses terres de parla catalana i, en especial, entre la Catalunya insular i la continental. Aquests vincles són de tots tipus i dibuixen les fronteres de la nació:

intercanvis comercials, transports, turisme, relacions socials, vincles polítics, culturals, lingüístics... En aquest article vull centrar l'atenció sobre el possible significat històric d'un partit català concret, d'*Esquerra Republicana de Catalunya*. I que pot representar per a Mallorca, Menorca i Eivissa la irrupció de

contra la monarquia borbònica. En aquell 12 d'abril, un Francesc Macià exultant proclamava la República Catalana. Per mitjà d'*Esquerra Republicana*, les classes populars del Principat de Catalunya expressaven el seu anhel d'alliberament social i nacional. Per suposat, aquestes eleccions municipals del maig del 1995, *ERC* és lluny de repetir aquella victòria esclatant del 1931. L'*Esquerra Republicana* d'ara no ho té gens fàcil. Al Principat ha de mirar de mantenir la seva posició de tercera força política. Es veu en la condició humil de partit aspirant a entrar al consistori municipal de Barcelona. Al moment present, malgrat aquesta aparença de moderació, *ERC* ha anat cobrant una nova significació en comptes d'esdevenir el gran partit de les esquerres de Catalunya. És en aquest sentit que vull fer els comentaris.

Ir. Ara l'esquerra catalana és fragmentada. El PSC-PSOE i Iniciativa per Catalunya és presenten com a partits nacionals catalans, però no ho són. De fet, són «regionalistes» catalans, amb una certa autonomia, però sempre integrats nacionalment als partits estatals hispans, el PSOE i IU (més pròpiament, el PCE). *ERC* representa l'única opció real de l'esquerra nacional catalana. Les formacions independentistes *Moviment de Defensa de la Terra* i *Catalunya Lliure* han esdevingut unes pures sigles. (Bé, he de dir que jo he ingressat recentment a *ERC*, després de molts d'anys de militar al PSAN, primer, i a l'MDT, després. Un dia explicaré qualche cosa sobre les meves experiències al si d'aquestes formacions polítiques.)

“
ERC representa l'única opció real de l'esquerra nacional catalana.
”

les sigles d'aquesta formació a les eleccions municipals i autonòmiques. Per suposat que molts diran que la seva presència és purament testimonial. Però allò que importa és saber, precisament, quants de vots aconsegueix aquest testimoni, és veure com es tradueix políticament la creixent implantació d'*ERC* a la Catalunya insular.

En aquelles eleccions del 1931, sí que va ser l'hora d'*Esquerra Republicana de Catalunya*. Unes eleccions municipals que esdevingueren un plebiscit

L'ESTEL de Mallorca

LA REVISTA QUE DIU EL QUE ELS MALLORQUINS PENSEN PERÒ NO S'ATREVEIXEN A DIR!

SUBSCRIVIU-VOS-HI!! Tel. 26 50 05

Fins a un 25% de descompte amb la presentació d'aquest anunci
ÒPTICA SBERT

Sant Miquel, 83 (cantonada Avingudes) Tel. 72 14 25
Graduam i adaptam lentilles • Per la compra d'unes lentilles li regalam un altre parell d'iguals. • Ulleres de sol i graduades

Canon

Carrer de Jesús, 354, baixos
Tel. 20 73 62 (5 línies)
Fax 20 40 29
07003 Ciutat de Mallorca

INTERPAPER BALEAR MAJORISTES

- Material fotogràfic • Rodets
- Àlbums de reportatge
- Minilabs i químics, accessoris
- Càmeres • Portafotografies, etc
- Equipament per a foto-estudi

c/ Tinent Oyaga, 18 • Tel. 75 94 46 • Palma

2n. *Esquerra Republicana* va iniciar una nova estratègia de molt llarga alenada. Per primera vegada, i de forma expressa, reconeixia el marc nacional de la seva actuació política; aquest marc era *tota la Nació*, i no solament Catalunya-Principat. Ben segur que l'estratègia dels partits independentistes abans esmentats hi han tingut un paper històric.

3r. Hem de veure que aquesta estratègia d'ERC posa en crisi la resta de partits nacionalistes catalans; vull dir, que els obliga a fer un replanteig crític de la seva estratègia sobre el marc nacional. La implantació d'ERC a Mallorca, a València i a Catalunya-Nord, tot i que sigui modestament, posa de relleu quina és l'extensió de la nació, i la inconguència del marc regionalista que han adoptat partits com *Convergència*, el PSM, o UPV (Unió del Poble Valencià).

4t. Fa mostrar la incongruència de CiU, de la política nacional d'en Jordi Pujol. Per una part fa expressa la unitat de la llengua i de la cultura catalana i, alhora, no declaren la unitat de la nació. Privadament, reconeixen que valencians i mallorquins són de nació catalana, però se senten fermats al seu jurament de la Constitució espanyola, i declaren que *solament* són sis milions de

catalans. L'estratègia d'ERC els posa nerviosos, perquè compraven que ERC se'n duu tot el protagonisme en la defensa de la Nació Plena.

5è. També fa entrar en crisi a partits com el PSM o l'UPV. El PSM es declara com a *Nacionalistes de Mallorca*; han continuat sense definir quina és la nació, ni quin és l'objectiu final de la seva política. Són regionalistes, però de Catalunya. En privat, es reconeixen com una regió de Catalunya i molt d'ells canten allò de «ni França ni Espanya, Països Catalans...» Haurem de pensar que si avança la presa de consciència nacional entre les classes populars, llavors serà pròxima l'hora dolça d'integrar una sola gran formació d'esquerres de Catalunya Plena.

i 6è. Més greu és la crisi que pot provocar ERC a partits com IC o PSC. Aquests partits mostren el seu espanyolisme en el moment que deixen Mallorca i València com a territori espanyol; ells ja no és que siguin regionalistes, és que es manifesten com a regionalistes espanyols. Els seus líders no són n'Obiols o en Ribó, sinó en Felipe González o n'Anguita. Crec que ERC té arguments poderosos per aspirar a esdevenir «el pal de paller» de l'esquerra. Ω

N'Antònia Pujol i na Joana Ojaos són les madones de J. Jani, una empresa de neteja ubicada al carrer Trasmè de s'Arenal. Fa la neteja de l'obra nova i el manteniment, xalets, oficines, vaixells i iots, netegen sinistres... i tot allò que està brut, a qualsevol lloc de Mallorca.

DESPRÉS DE LES MALTEMPSADES
ENS CAL ANAR MÉS ENLLÀ
UNINT L'ESFORÇ D'UNS I D'ALTRES
Volem viure en català

En Pep Llabrés és l'amo de Rètols S'Arenal, una empresa que funciona a s'Arenal des de fa tres anys al carrer Trasmè. Té molta de feina permor dels preus raonables i perquè ho dissenyen tot davant el client, i així llavors no hi ha sorpreses. Bon equipament d'ordinadors, escàners, impressores làsser... Una empresa cosmopolita que fabrica rètols lluminosos, banderoles, adhesius, fotòlits per a impremta, cartells comercials i tot tipus de feina relacionada amb impremta en qualsevol de les moltes llengües que s'estilen per Mallorca.

Na Xiao Yin Chen és la madona del Restaurant xinès Fenix, a primera línia de Sometime's, a s'Arenal. Despatxa plats combinats xinesos i menjar per endur-se'n. El menú del dia val 790 pessetes més la beguda.

 REVELAMOS TUS FOTOS EN 1 HORA

 HACEMOS POSTERS DE TUS MEJORES FOTOS

 FOTOS DE ESTUDIO EN 1 HORA

POR 3.500 pts.

1 FOTO ESTUDIO...	15 x 20
2 FOTOS ESTUDIO...	10 x 15
4 FOTOS.....	CARNET

SI REVELAS TUS FOTOS EN CUALQUIER
TIENDA **EUROphoto** :

C/. Perla, 2 - frente Golf Fantasia
C/. Amílcar, 1 - bajos H. Encant
C/. Berlín, 2
C/. Son Rigo, 23- frente H. Luxor
C/. Mª Antonia Salvá, 4.

EUROphoto

TELEFOTO 49 13 04

GRATIS
FOTO DE ESTUDIO
15 x 20

**RECOGIDA
Y ENTREGA
A
DOMICILIO**

1976: l'oportunisme de la direcció dels carrillistes illencs

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Era per l'abril del setantaisis. Dins del món obrer i els grups d'esquerra de les Illes covava de feia temps el desig de demostrar a les clares la creixent força de la revolta. El fraguista duc de Maura (el governador Civil, que havia substituït el feixista de Fuerza Nueva Carlos de Meer), anava amunt i avall, amb les restes del desprestigiat sindicalisme vertical –l'enfangada herència de Solís–, per a impedir una vaga d'hosteleria i una mobilització que podria arribar a tenir serioses implicacions polítiques.

Record que a començament del '76, després dels problemes amb la llibreria «Logos», passava una de les meves normals temporades de dificultats econòmiques. La política revolucionària no donava ni una pesseta! Ben al contrari, el poc que guanyaves fent feines ocasionals, ho havies de donar per a poder enllestir la propaganda o pagar els viatges per a dur la premsa del partit. Fer revistes clandestines i octavetes, pagar el lloguer dels pisos ocults on ens reuníem, feia perillar sempre el migrat pressupost de l'organització. Fou quan en Paco Monge –haviem col·laborat molts d'anys a les pàgines culturals de «Diario de Mallorca»– em digué que els sindicats verticals estaven organitzant uns cursets per a aturats. Seria una bona oportunitat per a connectar millor amb un sector del món obrer que, com a comunistes, ens interessava molt. Pagaven unes vuit o nou mil pessetes mensuals per a ensenyar de llegir i escriure els treballadors sense feina. En Paco em digué que era una oportunitat única per a guanyar unes pessetes i alhora –ell sabia que jo militava amb OEC– provar d'aconseguir camarades per al meu partit. Ell s'estimava més afavorir l'esquerra revolucionària o l'anarquisme que no pas els reformistes. El PCE ja ho tenia copat quasi tot i no volien esquerrans. Fou per l'ajut d'en Paco que vaig poder entrar a donar classes als aturats. Crec que també va col·locar en Basilio Baltasar, que en aquella època era un radical àcrata com ningú no es pot imaginar. Fins i tot als partits que érem partidaris

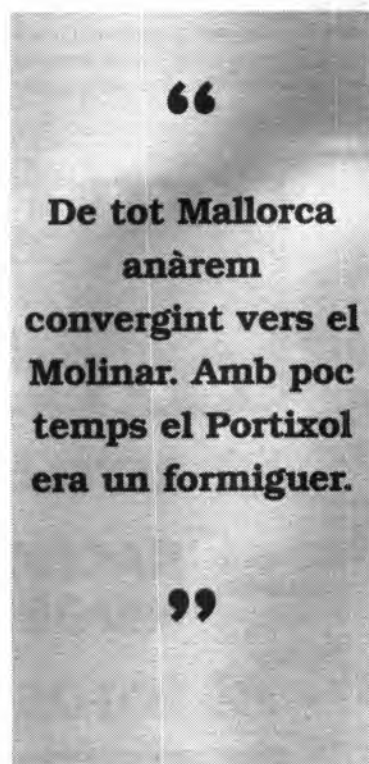
de la Revolució Socialista ens considerava de dretes!

Aquella primavera vaig començar a donar classes de cultura general a l'antiga caserna d'infanteria de marina de sa Faixina. Uns mesos després ens traslladaren a unes cotxeres del final del carrer General Riera. Teníem cura d'un tres-cents o quatre-cents treballadors. Entre els mestres, abundaven els militants del PCE. Tots –membres del PCE, d'OEC o anarquistes– convertiríem les classes en aules de formació política. Muntàrem seminaris damunt la història del moviment obrer, i al mateix temps aprofitàvem que ningú no ens controlava per anar explicant la línia dels respectius partits.

En Mateu Morro i l'OEC

En Mateu Morro venia sovint, primer a l'antic quarter d'infanteria i després als locals de general Riera. Em portava material de les Plataformes Anticapitalistes i de l'OEC. Entre classe i classe, al bar de la cantonada, discutíem les tàctiques més adequades per a portar endavant la lluita dels aturats. La nostra companya Aina Gomila –del Comitè de direcció de l'OEC–, amb altres camarades del front obrer i diverses organitzacions d'esquerra revolucionària, participava en l'Assemblea d'Aturats que tants de maldecaps donava a les autoritats. En Basilio Baltasar aferrissat anarquista, pugnava amb el seu grup d'estudiants per «infiltrar-se» dins del moviment obrer. En aquell temps era tan radical que –ja ho he dit– considerava tots els que defensàvem el marxisme com a de dretes. Sempre ens sermonejava amb la mateixa cançó (parlava en foraster): «Partidos y sindicatos sois los condones de la revolución social». Copiava les consignes del maig del seixanta-vuit. Però nosaltres ho sabíem que plagiava Cohn-Bendit, sense arribar a assolir mai la categoria del revolucionari alemany. Anys més endavant seria un dels revolucionaris que, amb l'ocupació de sa Dragonera, ajudaria a salvar-la de l'especulació capitalista. Un dia ens assabentàrem que hi havia muntada una manifestació del

ram d'hosteleria per a forçar unes difícils negociacions amb la patronal. Era el moment que feia temps esperàvem per a poder demostrar a la burgesia i als buròcrates de les restes de l'aparat sindical de la dictadura la creixent força organitzativa del moviment obrer mallorquí. OEC, les

Comissions Obreres Anticapitalistes, els diversos grups comunistes –inclòs el PCE– treballàrem activament preparant la convocatòria. El lloc de concentració seria El Molinar, prop del Portixol. Allà s'havien d'anar concentrant treballadors i militants. Foren dies d'una feina intensa. Cada classe amb els aturats era un míting permanent. I cada treballador, un agitador que prometia portar més companys a la manifestació. A les cotxeres de general Riera, cada grup començà a organitzar els piquets que havien de pintar i defensar les pancartes. Record perfectament (els vaig fer una entrevista per a la revista «Cort») els homes de base que m'ajudaren en aquells dies d'esperança i lluita: Antonio Martín; José Campos Utrera; el marroquí Mohamed Fariki Ahmed; Ramón Jiménez Pérez; Antonio López; Miquel Tovar Palmar i molts d'altres, que, ben decidits, jugant-se la migrada

subvenció que els donava el sindicat vertical, anaven a comprar pintura, paper, i, sense por, pintaven: «Llibertat Sindical»; «A Baix la dictadura de la burgesia!»; «Sindicato Obrero»; «Menos policia-más trabajo»; «Arriba los salarios-abajo los precios». Era una època amb tantes esperances dins del cor de la gent que encara podíem pensar que una manifestació servia per a qualche cosa, que era una fita històrica en l'alliberament del nostre poble i de la humanitat.

De tot Mallorca anàrem convergint vers el Molinar. Amb poc temps el Portixol era un formiguer. Treballadors d'hosteleria venguts d'Artà, s'Arenal, Calvià, Palma Nova... Aturats, militants de tots els grups revolucionaris. Quan hi vaig arribar, amb companys de Comissions i Plataformes Anticapitalistes, ja hi havia en Pep Vilchez i en Paco Obrador. No em va agradar gens ni mica el que ordien. Amb els seus afiliats organitzaven el servei d'ordre de la manifestació. Sembla que en Paco Obrador havia pactat amb el governador un itinerari i unes determinades consignes. Fou la primera vegada que vaig copsar realment –en la pràctica– el que significaria el reformisme dins el poble. S'organitzaven per a fer la feina de la policia! Si hi havia consignes revolucionàries, ells provarien d'aturar-les o silenciar-les; si hi havia pancartes amb missatges no pactats, ells mirarien de llevar-les; si un grup de treballadors –com més endavant va passar– volien demostrar el rebuig al sindicat vertical feixista llençant els mobles de les oficines per la finestra, ells, els «condons de la revolució» –que deia en Basilio Baltasar–, serien els encarregats de protegir la propietat dels feixistes. Tot aquest control de la justa ira popular la feien amb el pretext de «no caure en provocacions». No entenien ni volien entendre que, en la dictadura, l'única provocació era la mateixa existència del feixisme.

Aquell esperançador dia d'abril, el servei d'ordre no pogué rompre les pancartes dels grups revolucionaris que havíem

ajudat a convocar la manifestació d'hosteleria. Ni tampoc pogueren fer callar les veus. Partírem del Portixol i, per les avingudes, tot-hom, amb el puny alçat –malgrat el servei d'ordre repetia «no caigamos en provocaciones!»–, cridàvem fins a quedar afònics: «Volem sindicats obrers»; «A baix la dictadura de la burgesia!»; «Llibertats polítiques i sindicals per a la classe obrera!». Els del PCE, la base que no entenia de pactes ni componendes, també deien, emocionats: «Aquí, se vé, la fuerza del PCE!». I, nosaltres, per no ser menys, afegíem ben igual: «Aquí se sent la força de l'OEC!». Supós que en Miquel Tugores, amb els companys del PTE, deia quelcom de semblant. En Ramon Molina, del PORE, anava amunt i avall repartint les octavetes dels trotsquistes. Deixat darrera el bar Triquet, just quan passàvem per davant la casa de na Xesca Bosch, la vérem guaitant al balcó. Fou un esclat d'alegria. Ningú no va pensar que era la dirigent d'una força pactista. El nom històric del PCE encara tenia quelcom de connotació heroica –la guerra contra el feixisme– i tots, amb el puny alçat, la saludàrem com si anàssim a la conquesta del Palau d'Hivern o, fent costat a les Brigades Internacionals, partíssim vers la defensa del Madrid amenaçat per l'exèrcit de Franco i la Legió Còndor enviada per Hitler.

Hi havia una seu del vertical a la cantonada de Via Alemanya amb Comte de Sallent (just damunt les oficines d'Ibèria). Quan hi arribàrem, els ànims s'havien encalencit. Vaig veure en Pep Vilchez preocupat. No li agradaven les nostres pancartes ni les d'en Basilio Baltasar. El servei d'ordre del PCE va fer una pinya davant la porta d'entrada. Una massa ingent de treballadors, entre els quals em trobava, començàrem a cridar: «Feixistes, vosaltres sou els terroristes!» i «Espanya, demà serà republicana». Més enllà es sentia «Dissolució forces repressives!». El servei d'ordre, per a apagar les consignes, cridà: «Llibertat, Amnistia, estatut d'autonomia!». I, en un determinat moment, la gent

començà a espitjar i fer força per a entrar a les oficines del vertical. Moments abans, en Paco Obrador hi havia pujat per a lliurar una carta amb les reivindicacions del sector. Nosaltres volíem acabar amb l'arnat i podrit sindicalisme feixista, no pactar amb un organisme mort, en plena agonia. Vaig sentir: «Hem de tirar els mobles per la finestra!». S'hi apuntà un grapat immens de companys. Vaig veure els aturats de la meua classe i la d'en Paco Monge. El moment era crític. Fou com hom va poder constatar tota la força de la demagògia infiltrada dins del moviment obrer. Monges i capellans que entenen la lluita revolucionària com un acte de caritat cristiana, no com una lluita a mort, eterna, permanent, entre explotats i explotadors. En Paco Obrador, ràpid, s'enfilà damunt d'una finestra i començà a sermonejar com un capellà predica al seu ramat d'ovelles: «¡Compañeros! No caigamos en provocaciones que para nada nos sirven. Hoy hemos demostrado ante la patronal la fuerza de los trabajadores. No empañemos, con acciones irresponsables, esta jornada memorable. ¡Cumplido nuestro objetivo, volvamos a casa en paz!». El discurs en defensa dels verticalistes continuà una bona estona. Provàrem de pujar les escales, però eren més de cinquanta els membres del servei d'ordre protegint les oficines dels feixistes. Al cap d'una llarga estona, tensa, dramàtica, la manifestació es començà a dissoldre. Nombrosos companys se n'anaven a casa amb llàgrimes als ulls. Hom comprenia que no hi bastaven les ganes de lluitar, l'esperit de combat. La burgesia tenia dins del moviment obrer i popular gent que la defensava de les investides dels de sota.

Aquell dia —el de la primera manifestació permesa per les autoritats— vaig comprendre com seria de llarg el camí vers el nostre alliberament nacional i social. Els revolucionaris ens hauríem

d'enfrontar amb molts d'enemics per a arribar a assolir els nostres objectius. Ens adonàvem que hi havia nombrosos partits pretesament d'esquerres que l'únic que feien era de dic davant el capitalisme, per a foragitar les onades populars. I els famosos «serveis d'ordre» muntats en teoria per a «protegir les manifestacions», servien únicament per a estalviar feina a la policia. Sense quasi adonar-nos-en, els partits reformistes anaven convertint una part del treballadors en policies dels altres.

La lluita per finir definitivament amb les restes del feixisme esdevenia cada vegada més i més

“
En Paco Obrador,
ràpid, s'enfilà
damunt d'una
finestra i
començà a
sermonejar com
un capellà
predica al seu
ramat d'ovelles.
”

diffícil. Mao Zedong no anava tan errat quan, en plena Revolució Cultural, advertia: «Hem d'anar molt amb compte amb els que agiten la bandera roja per a atacar millor la bandera roja». Aquella primera manifestació legal així m'ho havia demostrat! Ω

Contra les curses de braus

Dia 17 d'abril es va celebrar davant la plaça de les tortures de Ciutat una pacífica concentració en contra del negoci brut que representen les curses de braus.

Hi va haver una participació entusiasta i alegre si la contrastam amb la genteta de l'altre costat de llengua fàcil, llarga i plena d'insults i amenaces.

L'organització de l'acte va anar a càrrec d'ALA, ADDA, Kasal Llibertari, Dones Llibertàries «IA», Ateneu Llibertari «Estel Negre», Grup d'Insubmissos, «Amigos de los Animales» i Societat Protectora d'Animals. També varen donar suport a la concentració persones d'ERC, partit que, per ara, és l'únic que està a favor de la supressió de les curses de braus. D'altres partits més ecologistes no els venen per allà. No els agrada banyar-se el cul.

Un altre cop hem comprovat l'escàs interès dels mallorquins davant l'espectacle repugnant i sagnant. La plaça l'ompliren amb els turistes que molt hàbilment feren entrar per la porta de darrera, perquè no vessin els manifestants, i que això no els fes pensar. Els sis autocars entraren per on entren els bous, quina vergonya! Cada cop els organitzadors tauromafiosos se les pensen més bones.

Una bona estirada d'orelles pels jugadors del Mallorca que foren a veure l'espectacle: els Pedraza, Milojevic, Soler, Luis i Nando. Allò que haurien de fer aquests personatges és jugar a futbol i fer gols, que per això cobren milions, i no dedicar-se a promocionar la sang i el dolor com a espectacle. Alerta amb aquests mercenaris de les pilotes. Una altra estirada d'orelles més forta encara pel mecenes d'*Ultima Hora* i *Baleares*, en Pere Serra qui, amb els doblers dels subscriptors i anunciants dels seus diaris, es dedica a augmentar l'afició d'aquest repugnant show. Fent ús de la lliure informació i de democràcia periòdica, no ha publicat cap carta (en tenim fotocòpies) en què es jutgi o estigui en contra de les curses de braus. Tampoc no diuen res els escriptors d'aquests diaris sobre les dues-centes persones que estaven davant la plaça taurina contra aquest espectacle.

Una foto tipus «bonsai» amb el títol «*Los anti-taurinos se presentaron*», com si fos part d'aquesta merda, com el cinema on sempre els indis són els dolents i els pistolers els bons. Segur que si la manifestació hagués estat a favor de les curses, hauríem sortit a les planes centrals com herois.

Ignor si quan el Cordobés II, fill bord de la Rana de Córdoba, el Cordobés I, li va entregar la montera el «senyor» Pere Serra, ploraria d'emoció. Si a en Pere Serra li agraden tant les curses de braus, que provi a fer de brau, a veure què en pensa d'això, «va por usté maestro».

Qui va mancar a la cursa, i per causa de febres,

Grup de manifestants contra les curses de braus.

fou el batle-escriptor de Ciutat, un gran «hinch» de la «Fiesta Nacional». En el seu lloc, anaren a fer l'indiot els regidors Tito Fiol, Joan Bauçà i Gaspar Oliver. Més els valdria que es dedicassin a fer política, que per això cobren, i deixin de promocionar aquesta poca-vergonyeria. El mateix que la consellera Maria Salom. Quina colla, Déu meu!

I de la «prensa libre», què en direm? Si es dediquen a entrevistar toreros analfabets, que facin el mateix amb la gent que està per l'abolició de les curses. Que no hi hagi partidismes. Tanmateix a Mallorca el sistema sicilià funciona.

Per a tots els pares que acompanyen els seus fills a veure aquesta baixesa d'espectacle denigrant per l'esser humà, un zero ben gros. Per la pintora Francisca Martí, que es trobava a la plaça, segurament per prendre nota del color vermell de la sang per als seus quadres, un altre zero.

Que prenguin nota els qui tinguin doblers a la Caixa. El delegat general Conrado de Vilallonga és molt aficionat a les curses i en feia publicitat per allà. Potser en Manolo Martín Leir, actual explotador de la plaça, li demanava un crèdit a baix interès? Diuen que de cada dia té més deutes.

Vomitera feien les Penyes de Dones que van allà a veure el paquet de el Cordobés II. Se les hauria d'anomenar «Peña del Cipote Nacional». Mentre la majoria de dones de l'Estat espanyol lluiten encara per desfer-se del masclisme, a Mallorca ens surten aquestes altres que van fora corda.

Tanta sort que encara hi ha mitjans de comunicació objectius, cosa que molesta els polítics, periodistes i dirigents de companyies aèries que promocionen el seu nebot torero.

Només em queda desitjar-los a tots la mateixa sort que ells desitgen als bous. **Gabriel Mateu i Ramonell, delegat d'Alternativa per l'Alliberació Animal a les Balears** Ω

Construcció i reparació de to tipus de portes enrotllables, basculants, ballestes i practicables, barreres, etc.
Serralleria en general

TOT EN PORTES CASTELLÓ

Portes automàtiques amb comandament a distància o claus.
Panys de seguretat. Portes blindades

c/ Antoni Ribes, 29-c • 07006 Ciutat de Mallorca
Telèfon 46 25 55. Mòbil: 908 43 70 56

NECESSITAM

promotors i promotores
de L'ESTEL de Mallorca
als diferents pobles i ciutats
de Mallorca
i de la resta dels Països Catalans

Telefonau al (971) 26 50 05

TENNIS SON RIGO

Tennis	Squash
Futbol-sala	Volei
Hàndbol	Mini-golf
Petanca	Tennis taula
Cir. footing	Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

Principat, València, Mallorques: Catalunya tota (I)

Es troba molt documentat, no sols pels llibres de Repartiment medievals en els quals consta la procedència dels repobladors cristians de València i Balears (la majoria catalans), sinó pels topònims i llinatges de valencians i mallorquins fins a l'actualitat (amb gran abundor de topònims del Principat de Catalunya i de Catalunya Nord), pels costums, estructures idiomàtiques i mental, etc, que som una mateixa nació, esquarterada per haver caigut sota el domini d'una altra nació més forta, la castellana.

Però avui volem documentar científicament que, durant l'Edat Mitjana, els valencians i els mallorquins solien anomenar-se simplement, catalans; i al·ludien a llurs terres com a «tota Catalunya» o «nació catalana». És a dir, que això de Països Catalans no és pas un «invent» de quatre moderns avorrits, sinó que compta amb una llarga i documentada tradició de molts segles.

Períodes

Sobre el nom de la llengua i nació nostrades podem diferenciar distintes èpoques:

a) 1238-1291: l'època de Llull i el rei En Jaume. Conquesta i principi de la repoblació de València i Mallorques. La llengua escrita predominant és el llatí i el nom corrent per designar la nostra llengua és «romanç».

b) 1291-1348: Màxim esplendor polític i comercial de la Corona d'Aragó, expansió mediterrània. Aparició del sentiment nacional pancatalà, Ramon Muntaner n'és el principal ideòleg. La llengua poètica és l'occità. El nom de la nostra llengua és «romanç» i «català» (i variants: «catalanesc», etc).

c) 1348-1412: Creixement a València, època de Vicenç Ferrer, final dels reis de la Casa de Barcelona. Predomini absolut de la denominació «llengua catalana» a València i Mallorques, (sols el 1395 apareix per primera vegada l'expressió («llengua materna valenciana»). Sentiment nacional pancatalà.

d) 1412-1458: Declivi de Barcelona, entronització d'una dinastia castellana (els Trastàmares) que fomentarà la divisió entre el Principat, València i Mallorques. És l'època del màxim esplendor valencià, comença el Segle d'Or de la literatura catalana i el primer Borja arriba al Papat. Al regne Valencià es diu «llengua valenciana» i «llengua catalana» indistintament. Època d'Ausiàs Marc i de «Tirent lo Blanc».

e) 1458-1497: Els Trastàmares introdueixen la noblesa i la llengua castellana dins la Corona d'Aragó. Guerra Civil del Principat, més tard la Inquisició castellana, que acaba trencant la resistència nacional pancatalana. Afebliment del sentiment pancatalà. Predomini de l'expressió «llengua valenciana» en l'interior, però valencians i mallorquins segueixen essent considerats internacionalment com a simples «catalans». Roig de Corella: final del nostre Segle d'Or.

f) 1497-1530: Crisi i corrupció general, revolta de les Germanies i subsegüent repressió feudalitzant i castellanitzant. Invent de l'expressió «llemosí» per referir-se a l'«antiga» llengua comuna. Inici de la colonització castellana. La desintegració nacional i la decadència cultural i política.

g) 1530-1610: Paràlisi cultural, contrareforma, bandolerisme,

atacs de berberescs, ascens aristocratitzant. Finalment, els moriscos són expulsats i bona part del regne valencià i la Catalunya Nova queden mig despoblats. Progressiva colonització cultural castellana. Desaparició del català a Múrcia.

h) 1610-1714: Intents de recuperació que quallen durant la Guerra de Successió. Finalment, la nació catalana perd l'oportunitat de refer-se nacionalment amb el suport internacional. Comença el primer genocidi castellà contra els Països Catalans. Desaparició del català a Oriola.

i) 1714-1832: Repressió de «Nova Planta». Progressiva recuperació econòmica i demogràfica dels Països Catalans. Il·lustració i imposició oficialista del castellà sota el règim del Despotisme reial. Progressiu col·lapse de l'Imperi castellà.

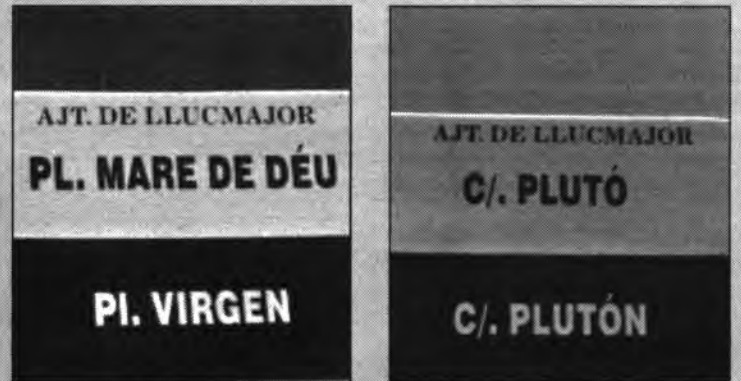
j) 1833-1936: Clara decadència castellana i progressiva recuperació política i cultural de la llengua i nació catalana. Industrialització, catalanisme polític després de la Renaixença. Projectió nacional dels Països Catalans a nivell cultural. Represa de la consciència d'unitat lingüística, intents d'oficialització de la llengua catalana, normativització.

k) 1936-...: Segon genocidi general contra la llengua i nació catalana durant la Guerra Civil i el franquisme, el pitjor de tota la nostra història. Abandó de termes tan desfassats com el «llemosinisme», oficialització de la llengua a través d'estatuts d'autonomia i els centres d'ensenyament bàsicament. Immigració i castellanització al carrer. Progressiva confluència política del pancatalanisme. **Ricard Colom** (continuarà) Ω

Toponímia i retolació

Les lleis de normalització recullen altres disposicions referents a toponímia i en concret als noms dels carrers, atribució que es dona als ajuntaments.

A Catalunya i a les illes Balears es fa clara referència que els topònims tenen com a única forma oficial la catalana. Aquest principi és una conseqüència derivada del fet d'esser-ne el català la llengua pròpia i, per tant, és en aquesta llengua que els topònims solen tenir la rel. Per tant tota la retolació s'ha de fer en la versió catalana, tant de poble com de llogarets, noms de lloc, rius (torrents, urbanitzacions etc). Aquesta grafia és

Dos exemples del vil·lingüisme practicat per l'Ajuntament de Lluçmajor. És aberrant.

oficial i, per tant, ha d'esser respectada per organismes oficials i privats, dins els Països Catalans i a la resta de l'Estat espanyol. Així ha de constar tota mena de cartografia, en el llistat de carrers i municipis de Correus o en les guies de la telefònica. La determinació dels topònims és atribuïda als governs de Catalunya, les Balears i València, i la resta, la determinació dels noms dels carrers als ajuntaments, que els hauran de retolar en l'única forma oficial, que és la catalana. Catalunya i les Balears han promulgat les llistes dels noms oficials i entitats menors. A la llei de les Balears, s'especifica encara que, en els rètols que excepcionalment es redactin en diverses llengües, la primera versió ha d'esser la catalana, fet derivat de la condició de llengua pròpia de les Balears. L'ús de l'espanyol hi és, per tant, extraordinari.

Tant pel que fa a l'ús general de la llengua catalana a l'administració i, en concret, a la retolació de la toponímia, les lleis de normalització marcaven uns períodes transitoris que a Catalunya es van cloure el 1985, al País Valencià el 1986 i a les Balears el 21 de maig de 1989. Per tant, acabat el període transitori, ja són plenament exigibles els drets esmentats.

L'Estat també és obligat a fer servir els topònims en la grafia correcta, per això la llei de règim local preveu un registre. Ω

Referències:

Llei catalana, article 12; llei valenciana, article 15; i els 14 i 15 de la llei balear. Ordre de la Generalitat de Catalunya del 29 de març de 1985 i Decret 36/88 del 14 d'abril del Govern Balear. Del llibre *Els Drets Lingüístics dels Catalanoparlants*, de Francesc Ferrer i Gironès-Josep Cruaïas.

Herboristeria dietètica
Cosmètica natural

**Roma
ní**

Carrer Formentera, 5

**AUCELLERIA
S'ARENAL**

Aucells • Peixos • Cans •
Moixos • Hamsters • etc.
Pinsos composts • Cereals

Plaça dels Nins, 26

Tel. 26 76 64

S'Arenal de Mallorca

Restaurant Mesón

Ca na Lina

CUINA MALLORQUINA,
INTERNACIONAL
I DE MERCAT

PAELLES I CALDERETES
VARIETAT DE MENÚS
I CARTA
MENÚ DIARI

C/ Amilcar, 14 • Tel. 49 27 64
S'ARENAL (MALLORCA)

**L'ESTEL
de Mallorca**

**SUBSCRIVIU-
VOS-HI!!**

PINSOS MORALES

*Menjar pels animals
i eines del camp
Servei a domicili*

Carretera Militar, 112 • Tel. 743504
07608 SES CADENES

Giuseppe Vicenti

Pizzes i pastes italianes

Servei diari a tot Mallorca
Precuinam congelats de gran qualitat
Realitzi a la seva cafeteria, hotel,
restaurant...

les millors pizzes en 5 minuts, amb
personal no especialitzat.

Reus Moyà S.L. C/ Marbella, 20. Edif.

Sometimes Parc • Telèfon 743100

Platja de Palma. Ciutat de Mallorca.

Na Conxa Pardo és una de les madones del Supermercat Badia, a Badia Blava. Un supermercat gran amb tota classe de queviures.

En Francisco Avilés és l'amo del Restaurant El Puerto de s'Arenal. Les paelles, les calderetes de llagosta i les mariscades són els plats que recomana. Les postres d'aquest restaurant són casolanes. Un lloc on es menja per unes dues mil pessetes.

Fa uns dos mesos que en Mario Puente, de Galícia, ha obert el Mesón Los Hermanos, prop de Correus, a s'Arenal. Recomana el pop a la gallega, les copinyes a la marinera, la panada gallega i altres plats de la cuina gallega, tot regat amb un bon ribeiro. Per unes mil pessetes s'hi menja i s'hi beu.

Repressió lingüística

Estimats editors de l'ESTEL: Som un grup d'estudiants que vivim a Ciutat. La nostra procedència és Pollença, Manacor, Formentera i sa Pobla.

Ens agrada molt llegir el vostre diari quinzenal, perquè pensam que diu les coses molt clares i sense cap tipus de por o inhibició. En el transcurs dels darrers dies, hem estat víctimes d'un altre dels atacs dels forasters, i és per això que hem decidit escriure-vos per exposar el nostre cas, ja que ens agradaria que el publicàssiu.

Vivim a un gran edifici, situat a un barri mixt de peninsulars i mallorquins. Resulta que tots els comunicats del president de l'escala són en espanyol i cap en català, i davant d'aquesta marginació qualcun veí ha decidit reproduir aquests textos també en català i aferrar-los al costat dels que són en espanyol.

Aquests comunicats en català desapareixien misteriosament o eren corregits en espanyol amb l'ajuda d'un retolador. El fet que nosaltres fóssim joves i catalanoparlants ha fet sospitar injustament a més d'un peninsular, que se'ns ha insinuat grotescament. Un bon dia pel matí apare-

gueren unes notes als ascensors firmades per l'administrador «Adolfo Pradas Socias» en les quals qualificava la llengua dels mallorquins i mallorquines de «malsonante», fet que va ofendre molt, i per això hem decidit enviar-vos una còpia del manifest que hem aferrat als ascensors i hem posat a cada una de les bústies del veïnat, ja que a l'edifici també hi ha molts de catalanoparlants. Però aquest manifest també va dirigit als mallorquins castellanoparlants i als peninsulars integrats o no integrats.

Moltes gràcies per la vostra atenció i esperam que la vostra revista segueixi guanyant lectors dia a dia i segueixi obrint els ulls a molts mallorquins que reneguen dels seus orígens. Ω

PD. Hem observat que en el vostre nou format ja no poseu en el mapa el nom de la nació que hi representau. Tampoc posau l'extensió ni la població que té, ni el Racó d'Ademús (València), ni les terres que l'envolten, de manera que tot plegat, pareix un conjunt d'illes. Finalment pareix que el nom d'Eivissa sigui a Formentera... Illes Pitiüses quedaria millor.

Presentació de la candidatura d'ERC per Mallorca

El passat dia 20 d'abril, va tenir lloc la presentació en roda de premsa de la candidatura d'ERC per Mallorca a les eleccions al Parlament Balear. En Josep Palou, president de la Federació d'ERC a les illes i candidat número u, va destacar que els candidats pertanyen a divuit localitats de l'illa, fet que demostra la progressiva implantació territorial del projecte polític d'ERC i que les dones ocupen el 42% de la llista, xifra que s'apropa al 50% desitjat. La mitjana d'edat és de trenta-dos anys. El militant més jove té 18 anys i el més gran en té 58. Finalment va esmentar la presència a la llista d'un jove insubmís, Damià Quetgles i Mas, i de Jaume Santandreu, un dels fundadors de la Federació d'ERC a les illes i conegut treballador social i escriptor, que tanca les llistes en el lloc d'honor. Josep Palou va indicar que «malgrat la reforma de la llei electoral del 5%, estam disposats a donar la sorpresa i entrar a les institucions. La veu de la independència se sentirà al Parlament», va afegir. ERC també presenta llistes a Eivissa i a Menorca.

Josep Palou va anunciar que tots els candidats d'ERC han signat un codi ètic de conducta,

pel qual els càrrecs públics es comprometen entra altres aspectes a:

No intervenir en assumptes dels qual es pugui derivar qualsevol benefici personal o familiar.

No fer ús d'informació confidencial de les institucions en benefici propi.

Votar a favor de totes les investigacions encaminades a depurar possibles responsabilitats per corrupció o tràfic d'influències.

Renunciar a la participació en societats mercantils que mantinguin negocis amb l'administració autonòmica.

Qualsevol afiliat o càrrec públic d'ERC que es valgui del seu càrrec per obtenir un tracte de favor serà sancionat amb l'expulsió i, en el seu cas, amb la destitució.

Palou va convidar la resta dels partits a assumir públicament el contingut d'aquest codi, com a mesura per recuperar la confiança de la ciutadania en la política i el joc democràtic, ara en perill pels nombrosos casos de corrupció i nepotisme en què es veuen implicats els partits forasters en el poder. Ω

NO BAIXI A PALMA

**Rotulos
Arenal**

RETOLACIÓ I DISSENY PER ORDINADOR
DEL CARTELL MÉS SENZILL AL RÈTOL LLUMINÓS MÉS COMPLEX
...I A PREUS DE S'ARENAL!
C/ TRASIMÉ, 58 • S'ARENAL • TEL. 74 32 62

TeleStar

SERVEI TÈCNIC

TELEVISORS • VÍDEO • ANTENES
TOTES LES MARQUES

AVINGUDA SANT FERRAN, 45 • TELÈFON 45 04 76 •
07011 CIUTAT

**MALLORQUINS!
MALLORQUINES!**

**COMPRAU PRODUCTES
DE MALLORCA!!**

SÓN ELS MILLORS DEL MÓN!

Carn capolada (14)

JAUME SASTRE

Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) pot estar satisfeta ja que els seus enemics i adversaris li fan la campanya electoral d'una manera desinteressada i gratuïta. Davant les declaracions de Cañellas de dia 6 de març en què equiparava Balears a una colònia explotada per la metròpoli, la resposta del portaveu del PSOE, José Alfonso, va ésser: **A partir d'ara no podem considerar Cañellas president de Balears i el que ha de fer és afiliar-se a ERC; el seu discurs sembla copiat dels independentistes catalans** (UH 7.III.95).

Per una altra banda, quan el vicari general de la diòcesi de Menorca, Sebastià Taltavull, es va manifestar a favor de trencar el lligam amb la província eclesiàstica de València ja que **Menorca se sent molt vinculada a Catalunya on ens trobam com a casa**; va sortir com picat d'aranya la bubota d'Antonio Alemany i va dir: **El vicario general de Menorca, Sebastián Taltavull, ha pedido la segregación eclesial de Baleares de la archidiócesis valenciana, pero no por razones de «independencia», sino para vincularse a Cataluña, donde, según dice, «nos hallamos como en casa».** Lo que irrita de este planteamiento es que la preocupación eclesial de Taltavull esconde una preocupación política obvia. (...) Taltavull debería ser el vicario general de Esquerra Republi-

cana, no de una diócesis balear (D16 15.III.95).

S'ha iniciat una campanya de boicot contra de whisky escocès, **JB**, atès que patrocina el programa tertúlia de la **COPE**, **La linterna**. Aquest programa que compta amb els següents contertulians: Luis Herrero, Jiménez Losantos, Amando de Miguel, Julián Lago, Antonio Casado, etc. es caracteritza pel racisme furibund i incendiari contra els catalans. Ja ho sabeu, doncs, lectors i lectores de **L'ESTEL**, boicot al whisky **JB**! Feis córrer la veu!

Relacionat amb la **COPE** s'ha iniciat una altra campanya cívica a instàncies dels nuclis catòlics i cristians del Principat. Es tracta de no posar la creuta a la pròxima declaració de renda a la casella d'ajut a la Conferència Episcopal Espanyola. La **COPE** depèn dels bisbes espanyols i els catalans catòlics no volen contribuir amb els seus doblers a finançar una emissora de ràdio feixista, nazi i xenòfoba que tracta els catalans com **Hitler** tractava els jueus. No estaria gens malament que els catòlics mallorquins també se sumassin a aquesta iniciativa.

Boicot al whisky **JB**!

L'altre dia el president de l'Obra Cultural Balear, **Antoni Mir**, va publicar a la premsa un article titulat **Una reclamació a catalans i valencians** (DM 5.IV.95). De la lectura del títol, es desprèn que **Antoni Mir** renuncia a l'expressió «catalans de Mallorca» amb la qual s'identificaven mallorquins il·lustres com **Ramon Llull** o **Anselm Turmeda**. Si **Antoni Mir** es pensava que així es faria perdonar i es guanyaria la benvolença dels espanyolistes, es va equivocar de cap a peus. Dia 6 n'Antonio Alemany li envergava una coça somerina directa a l'os de la cama amb l'article **La Obra Cultural y la televisión** i dia 8 es puputarro tornava a insistir amb un *Confidencial* de molta mala llet: **Terrible hemeroteca: estos días circulan fotocopias de unas declaraciones del actual presidente de la OCB, Antoni Mir, efectuadas el año que se aprobaba la Constitución. Se declaraba leninista, comunista revolucionario y muy crítico con el eurocomunismo, considerado como un paso a la derecha. Cosas veredes, Mío Cid...**

En una cosa té raó el botifarra Pep Gonella: les hemerotques són terribles i especialment per a un impostor com ell. Per fer-li

tastar la seva pròpia medecina, ara reproduïrem les seves paraules de l'any 1975 on va afirmar que el poble mallorquí distingia clarament entre catalans i forasters: **Particularment tenc una gran admiració per Catalunya, i a més, consider que seria estúpid negar els lligams que ens hi uneixen. Agradi o no agradi, la saviesa popular ha sabut remarcar molt bé aquesta realitat. Vostè sap que aquí, fins fa ben poc temps, hi havia tres castes de persones: els forasters, els mallorquins i els catalans... Miri, hi ha una cosa que és evident. Nosaltres, o som mallorquins o no som res. És a dir, nosaltres mai no serem madrilenys. Un mallorquí mai no parlarà el castellà com si fos nascut a Valladolid. I a mi, per exemple i sense ànim de dejectar, m'horroritzaria que arribàssim a ésser com els valencians. Hi ha una part de població del País valencià que no és carn ni peix. No són valencians, perquè no estan integrats dins la cultura catalana, ¿comprèn? Culturalment, la seva situació és la mateixa que la d'un apàtrida. Antonio, pren llum de na Pintora, bossot, més que bossot!**

Voleu un altre exemple d'esquizofrènia i d'autoodi? L'altre dia de pagès (UH 31.III.95), Pedro Prieto, va entrevistar un capellà botifarra de 86 anys, Mariano de Oleza, fill d'un exbatle de Ciutat. Aquest homonot que ha retornat a Mallorca després de passar 40 anys a Argentina, per un cantó despotricava contra el **yugo catalán** i afirmava: **Nada tengo en contra de Cataluña, parte de la España, una, grande y democrática, pero me parece que hay una corriente de unos pocos muy ruidosos empeñados en destruir la identidad balear, lo cual me da mucha pena; però per altra banda reconeixia: Mi apellido lleva 21 generaciones en la isla y yo pertenezco a la decimonovena. (...) Mi apellido llegó a Mallorca con Jaime I, en 1229. Mis antepasados son el varón aragonés y la mujer catalana, fundadores de una baronía en Aragón y otra, Oleza de Monserrat, en Cataluña. A on treu cap això? Com s'explica aquesta diarrea mental? Doncs això només s'explica pel rentat de cervell imposat gota a gota pel colonialisme espanyol.**

El diari **Avui** de dia 11 de maig publicava un article de

Francesc Candel titulat *Que ens deixin ser com som* i d'on n'he tret el següent fragment: **Davant els obcecats atacs contra Catalunya des d'una Espanya que a la mínima es posa històrica -l'última guspira, això de l'arxiu de Salamanca- no saps quina actitud prendre: si correspondre amb la mateixa moneda o bé amb la més absoluta indiferència, si apuntar-te a l'independentisme moderat o ferotge, si rendir-te i donar-los la raó, si engegar-ho tot a rodar o bé fer-te el hara-kiri... Doncs no. Encara hi ha intents d'explicar a l'altra Espanya com som els catalans. Sr. Candel! S'ho tregui del cap! Amb Espanya no hi ha res a fer! Els espanyols no tenen remei. Per als catalans la sortida més racional, assenyada i condreta és la independència.**

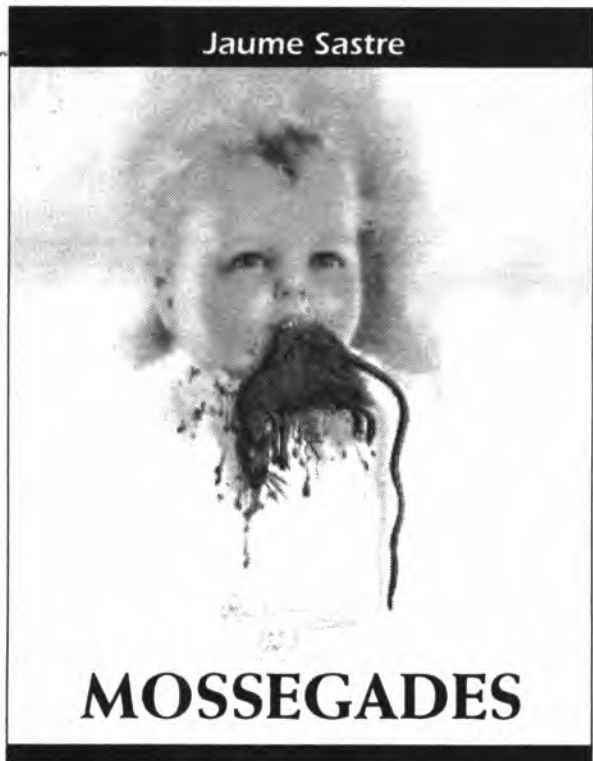
Algunes enquestes pre-electorals semblen propaganda encoberta del PP i del Sr. **Cañellas**. Com a botó de mostra tenim l'enquesta publicada per **Última Hora**, dissabte dia 1 d'abril, que presentava un subtítol signat per **Mercedes Azagra** que mostrava el llautó d'una hora enfora: **Si el Partido Popular no consigue la mayoría absoluta, gobernará en Cort un centro caótico integrado por representantes del PSOE, PSM, IU i PSM.** Per favor, una miqueta de discreció, no! Això de Fageda o el caos fa pudor d'estantís.

Diuen que Mallorca ha esgotat les reserves d'aigua potable a causa de la brutal expansió urbanística i que per això l'han de dur amb vaixells des de Tarragona. El Govern d'especuladors presidit per **Cañellas** sembla però que no ha escalivat. Llegim a DM de dia 7 de març: **El Llevant i el Mitjorn augmentaran la seva oferta turística en 3.000 places.** I al DdM 7 d'abril: **Projecten construir una macro-urbanització entre s'Algar de Sant Elm i Cala en Bassot.** Això per no citar la urbanització gegant **Es Pujol** i els dos camps de golf que el PP vol fer devora Santanyí. Ja ho hem dit: aquests del PP se'n van del boll i estan com una cabra!

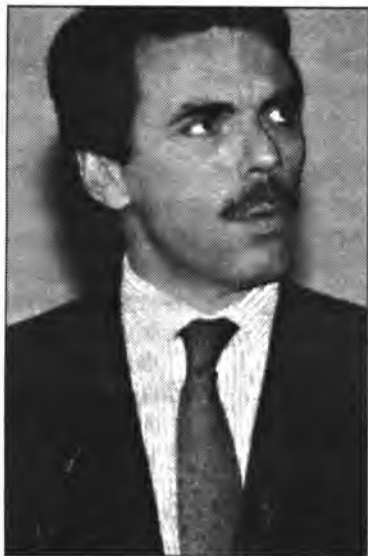
Entre els 30 milions de litres d'aigua de Tarragona que tenien gust de dissolvent i que han hagut de tirar a la mar i que els arxius de l'Hospital Psiquiàtric, amb milers d'historials clínics, molts

JA ÉS AL CARRER!

Jaume Sastre

MOSSEGADES

José María Aznar.

Un grup de feixistes braç en l'aire.

d'ells datats durant les represàlies del 36, han anat a parar al mercat del *baratillo*. Mallorca sembla una república bananera del Carib. El pitjor glop de tots, ha estat sens dubte veure com en Carrascal d'Antena 3 s'encollonava dels mallorquins devers 15 minuts. I tot per culpa del tros de banc d'en Cañellas. Per cert, els fatxes de l'ABC dia 19 d'abril ho tenien ben clar: **En esta ocasión el ministro de Obras Públicas, José Borrell, tiene razón. De la ligereza, la improvisación y la chapuza del transporte del agua a Baleares son responsables el presidente de la Autonomía, Gabriel Cañellas, que contrató el transporte sin asegurarse de la seriedad del transportista, i, sobre tot, Fernando Fernández-Tapias, cuya actuación en este asunto y posteriores declaraciones en la radio están siendo muy criticadas.** Ja ho veis doncs, el negret enfarinolat de les colònies d'ultramar, Gabriel Cañellas, té mala premsa per Madrid. **La meva màxima il·lusió és esser ministre d'Agricultura** ha dit fa poc aquest pobre d'esperit (Bal. 16.IV.95). Ministre d'Agricultura, has dit! Després del ridícul espanyol de l'aigua, a Madrid no li confiarien ni encuidar-se de les ànecres del *Parque del Retiro*!

El negret Tio Tom troba que el meu llenguatge és pamfletari, escandalós, desestabilitzador, agressiu, grollerot i massa directe. En canvi no diu res del llenguatge dels nacionalistes espanyols. L'altre dia la integrista espanyola Carmen Ferreras escrivia a les pàgines «respectables» i «educades» de DM (30.III.95): **Ya está bien de jodi-endas, con perdón! Claro que viniendo de don Jodi, alter ego de González, no cabe esperar otra cosa. (...) Ya sólo faltaba que los catalanes de don Jodi se llevaran parte de los**

documentos que atesora el Archivo Histórico Nacional de la capital charra. Jo he vist amb els meus ulls i he sentit amb les meves orelles un programa tertúlia de Tele 5, *Este país necesita un repaso*, en el qual el fonamentalista Alfonso Ussía feia cantar a tots els espectadors presents a la sala i amb la melodia de *Moltes felicitats*, la següent cançoneta dedicada als bascos: **Porque son unos hijos de puta, porque son unos hijos de puta i siempre lo seran!** I que me'n deis del llençatge de l'ABC?

No me negareu que el PP i el batle Sr. Fageda tenen una manera molt original de combatre la xacra de l'urbanisme il·legal, tercermundista i xaró que posa en perill la imatge turística de Mallorca. En comptes d'aplicar la llei, què fan? Idò compren als especuladors les parcel·les il·legals. Negoci redó a costa dels ciutadans.

I ja que parlem d'originalitat, sabeu quina és la manera que ha trobat el PP per tapar els deutes de 800 milions del constructor batle Sr. Fageda? Doncs privatitzar els servicis de funerària de Ciutat. Fageda s'ha engrunat els dits de mala manera amb el cementeri **Bon Sossec**. Solució? Tapar el forat amb el pressupost autonòmic a través de la *Societat Capital Riesgo*.

Quan era a punt de tancar aquesta nova remesa de **Carn Capolada**, ha arribat la notícia del cotxe bomba d'ETA contra el falangista José Mª Aznar. Aquesta és una mala notícia. En una societat democràtica les idees s'han de combatre amb les idees i s'ha de respectar el veredict de

les urnes. L'assassinat del líder del PP, Ordoñez, fa uns mesos o ara el cotxe bomba contra Aznar és l'exemple paradigmàtic de com una causa noble —la independència d'Euzkadi— se'n pot anar a porgar fum mitjançant una estratègia equivocada. Quan a Europa fins i tot l'IRA ha fet callar els fusells per plantejar la lluita en el camp polític, els cervells plens de corc i rovell que dirigeixen ETA han quedat estancats en els temps passats de la dictadura franquista incapaces d'adaptar-se als nous temps.

Des de qualsevol punt de vista que es miri, l'acte criminal d'ETA no s'aguanta per enlloc i l'únic que fa és beneficiar l'imperialisme espanyol del PP-PSOE. Primer perquè ha fet d'Aznar una víctima i una espècie de màrtir. Segon perquè ha deixat a un segon terme la gran notícia de la setmana passada que era la difusió als espais dels mitjans de comunicació de masses del passat falangista d'Aznar amb la famosa carta: **Aznar ensalzaba a los 16 años a José Antonio y se auto-declaraba «falangista independiente»** (DdM 10.IV.95). I tercer, perquè l'atemptat contra Aznar durà com a conseqüència que el PP davallà d'una manera espectacular la pressió per aclarir el terrosime d'estat dels GAL.

Per acabar, una notícia molt positiva que la premsa forastera ha intentat ocultar. Segons un estudi estadístic anomenat **Jóvenes españoles 94**, elaborat per la **Fundación Santa Maria**, en un període de cinc anys el sentiment nacionalista dels joves de Balears s'ha disparat i ha passat d'un 7% a un 45%. La repulsa antiferastera dels nostres joves supera ja inclús el del Principat. Aquest rebuig de l'espanyolitat es localitza en una proporció més alta a la Part Forana i és més pre-

sent dins les classes baixes i mitjanes que dins les classes altes que van a col·legis de pagament. Per altra banda, aquest estudi revela que el nostre jovent, a part de rebutjar tot allò foraster, es declara de dretes, si bé presenta un rebuig al servici militar dels més alts de tot l'estat. Això demostra que el sentiment atàvic dels mallorquins contra les quintes i l'exèrcit espanyol, considerat un exèrcit foraster, és més viu que mai. Recordau aquelles gloses populars que diuen:

*El Rei demana fadrins.
Què deu voler sortear?
O deu voler baratar
forasters amb mallorquins?*

*Si el Rei d'Espanya sabia
sa falta que un fadrí fa,
no tornaria quintar
i an es qui té amollaria.*

*A sa mare d'en Tomeu
l'han posada a sa presó,
causa que es fill major
no vol anar a servir el Rei.*

*Una mare plora i diu:
Nou mesos com l'he portat,
i ara qui l'he arribat
a galliner, el me preniu!*

*Vaig servir a s'artilleria
i me varen fer ranxer;
robava tot quan podia;
¿no trobau que feia bé? Ω*

El Dia del Mundo fica la pota

Carta dirigida al Sr. Luis F. Fidalgo, director d'El Día del Mundo.

Sr. Director, en relació a la notícia publicada pel seu diari dimecres dia 19 d'abril, pàgina 20, sota el títol **Condenados por injurias contra Ventura Rubí** i signada per J.J.S. (Joan J. Serra) li volem fer a saber la contradicció entre el titular de la notícia **Condenados por injurias** i la lletra menuda de l'interior: **El juzgado de Instrucción número seis de Palma ha procesado al director de la revista «L'Estel», Mateu Joan Florit, y al colaborador de esta misma publicación Jaime Sastre Font por un delito de injurias graves contra el teniente de alcalde de Sencelles, Ventura Rubí.**

Luis F. Hidalgo, nou director d'El Día del Mundo.

Bé es veu que el seu periodista Joan J. Serra ha estat mal informat i no s'entén massa en qüestió de tribunals i de querelles contra la llibertat d'expressió i d'informació. El Sr. Joan J. Serra hauria de saber que processar no és condemnar. No es pot parlar de sentència o de condemna quan encara no hi ha hagut judici. Quan un jutge d'instrucció dicta ordre de processament no «condemna» a una fiança sinó que la imposa per cobrir una possible sentència adversa pels demandats. En aquest cas, el titular del Jutjat d'Instrucció núm. 6 de Ciutat, Miguel Jesús Florit Mulet, va dictar amb data 20 de març, ordre de processament contra nosaltres per un presumpte delict de injúries contra el polític en actiu del PP, Ventura Rubí, i ens va imposar una fiança compartida de 100.000 ptes. Contra aquesta ordre de processament del jutge Florit, que considerem anticrònica i contradictòria amb la jurisprudència del Tribunal Suprem espanyol i del Tribunal Europeu de Drets Humans sobre els límits de la crítica política, ja li podem avançar que els nostres missers han interposat recurs de reforma i subsidiari d'apel·lació per dos motius bàsics:

1. El dret a comunicar, a opinar o a rebre lliurement informació versemblant per qualsevol mitjà d'expressió és un dret fonamental en un sistema democràtic. Amb paraules del Fiscal Cap de l'Estat, Pascual Sala: **La llibertat d'expressió és un dret fonamental de tot ciutadà, estigui a la presó o en llibertat, i és una llibertat que no pot esser autoritzada per cap poder, ni tan sols pel judicial** (UH 27.I.95).

2. Quan el dret a informar o a opinar entra en col·lisió amb el dret a l'honor, predomina el primer quan es tracta d'un personatge polític. En aquest cas, no s'ha d'oblidar que el Sr. Ventura Rubí és tinent batle de l'ajuntament de Sencelles pel PP. Segons sentència del Tribunal Suprem de dia 9 de juliol de 1992 i del Tribunal Constitucional de dia 12 de desembre de 1986: **el dret a l'honor es debilita proporcionalment, com a límit extern de la llibertat d'expressió i informació pel que fa als seus titulars, en les persones que exerceixen professions davant el públic o —com és en el cas de Ventura Rubí— resulten implicades en activitats públiques.**

Cordialment, Mateu Joan, director de L'ESTEL (antic S'ARENAL DE MALLORCA) i Jaime Sastre, col·laborador. Ω

Les conseqüències del pujolisme

El 20 de març d'enguany s'acomplien els quinze anys de la presidència de Jordi Pujol al capdavant de la «comunidad autónoma de Cataluña». I quina és la reflexió que hem de fer els catalans d'aquest període?

Segons Pujol, i gràcies a ell, «Catalunya ha progressat en el seu benestar, en el seu projecte internacional i ha guanyat pes polític a Espanya». Aquest seria resumidament l'èxit del pujolisme en quinze anys... si això fos veritat. Només cal mirar l'actual moment per veure que el benestar dels catalans té bastant a desitjar donats els alts índexs d'atur i de precarietat laboral en els quals vivim. On han estat les polítiques estructurals durant aquests quinze anys de pujolisme per evitar aquest terrabastall social?

El projecte internacional, essent nació, per a Pujol només es concreta en la presència en un fòrum subsidiari com és el de l'Europa de les Regions; però tenint tantes vel·leïtats regionalistes i espanyolistes no és estrany que Pujol ens hagi encotillat en aquest marc de referència que és una injustícia i una vergonya per a la Catalunya nacional.

I això del creixent poder polític a Espanya, a efectes jurídics és una realitat, però la seva correspondència de fons, és a dir en quant a acceptació del fet català i de les compensacions reals que en treiem els catalans, segueixen sent els mateixos varapals acusatoris de contínua insolidaritat i de xantatge envers Espanya. Una política, aquesta del desembarcament del «catala-

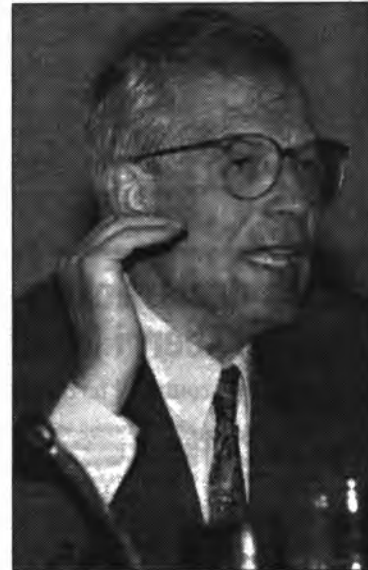
nisme» a Madrid, que pagarem molt cara amb la victòria per majoria absoluta a les properes eleccions estatals d'un *Partido Popular* amb ganes de revenja i de fer voleiar un altre cop «banderas victoriosas»; on el paper del català com a jueu culpable de tot serà la divisa que aglutinarà *Espanya* per retornar a les essències «nacionales» de sempre.

El panorama és aquest, per més que Pujol s'entesti a salvar una gestió que com a governant deixa bastant a desitjar i que com a català només reafirma la seva manca de lideratge i de traïdoria a l'ideal nacionalista per fer renèixer Catalunya de les cendres del foc franquista i posar-la com a estat independent, com a país amb entitat, en el si d'Europa i el món, que era el que per justícia li pertocava i pertoca!

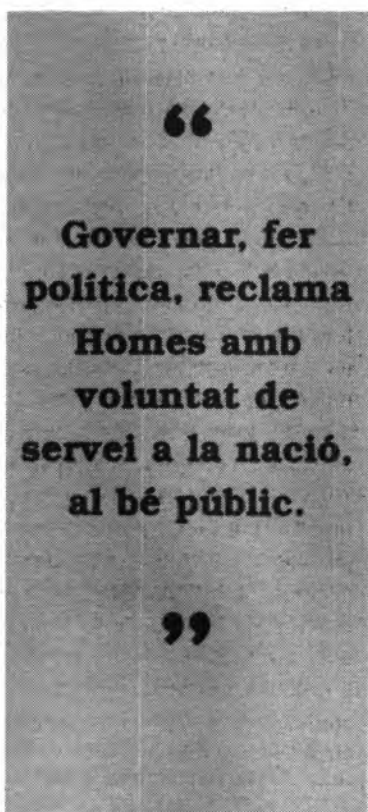
Jo no vull dir que fer tot això bé sigui fàcil ni simple, ni molt menys. Governar, fer política, reclama Homes amb voluntat de servei a la nació, al bé públic i que disposin d'uns talents personals fora de sèrie que els posicioni com a líders amb ascendent internacional, que plantegin un ideari clar amb capacitat de portar-lo a bon port preveient les seves accions a llarg termini i motivant el poble que han de fer progressar. Però Pujol en cap moment mai s'ha plantejat, amb el poder a la mà, governar la nació en interès del poble, ell més que governar ha volgut autogovernar-se aprofitant-se dels defectes i pors dels catalans; dels que s'ha servit i fomentat per convertir-se en president perpetu. Ell, més que

Jordi Pujol.

Josep Borrell.

voler ser un president democràtic d'una República Catalana Independent ha preferit ser un virrei d'una «región» pertanyent a una monarquia bananera que es diu *Espanya*. Només mediocres àvids de poder a qualsevol preu poden

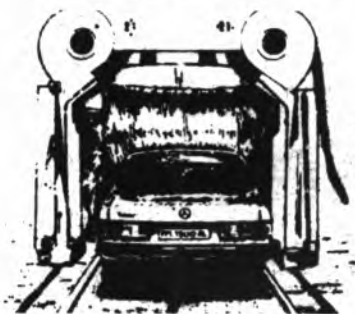
optar a fer el cínic paperot que fa Pujol. De demòcrata antifrancuista ha passat a ser un oligarca pro-monàrquic. De nacionalista ha passat a regionalista-unitarista espanyol. I així ens va, enlloc d'anar endavant anem endarrera com els crancs.

Però, probablement, allò més greu que ens pot portar el pujolisme sigui la repetició de la Història en el seu vessant més catastròfic. A l'estat espanyol, excepte a Catalunya i Euzkadi, hi ha una voluntat majoritària perquè es capgiri radicalment l'actual *status quo* polític. Amb la victòria del *Partido Popular* xocaríem amb una situació política molt perillosa que recorda molt la del bienni negre de la segona república quan a Madrid governava la CEDA i a Catalunya l'Esquerra del president Companys.

Això era al 1934, dos anys més tard l'«*Espanya Nacional*» de Franco, l'avi ideològic de l'actual PP, declarava la guerra a Catalunya sota l'acusació de ser «*rojo-separatista*». El detonador del conflicte no serà pas una suposada amenaça del bolxevisme internacional com pregonaven antany,

sinó el fracàs total de les polítiques econòmico-socials que prometen els del PP; amb el conseqüent agravament dels conflictes socials i del desencís de la població amb tendència de caire feixista a *Espanya* i anàrquico-independentista a Catalunya. Serà en aquest moment desastrós quan s'atirà de nou el foc assassí contra la nostra nació com a boc expiatori de tots els mals espanyols. Els recents atacs anticatalans esdevinguts a Salamanca per la devolució de l'Arxiu de la Generalitat republicana, robat per les tropes nazi-espanyoles de Franco, és un símptoma-preludi del populisme que el feixisme espanyol està tenint entre les seves gents. És així, a Madrid, des de les pintades a les parets que diuen «*Catalanes recordad Sarajevo*» al sabotatge entorpidor que el «*ministro*» Borrell està fent amb el tema del TGV per unir Barcelona amb Perpinyà i d'ací amb França, només hi ha la voluntat centralista i imperialista de sempre. Pensar que els catalans, de manera normal, tenim alguna cosa a fer dins d'Espanya és simplement una bogeria amb majúscules que en un futur només ens porta a l'inevitable cul-de-sac de la confrontació. El pujolisme a l'igual que la seva antecessora, la Lliga d'en Cambó, està seguint un procés històric bastant paral·lel que al final ens va portar als catalans a un desenllaç fatal que de nou se'ns podria repetir. La Història se suposa que és una eina per aprendre dels nostres errors passats per no tornarlos a cometre. Amb Pujol sembla que la Història serveixi per a tot el contrari. I la Història, dels qui l'obvien o la mal interpreten, n'és un botxí inexorable; i més quan hi ha la supervivència d'una nació en joc. **Francesc Castany de Caso** Ω

LAVAUTO ARENAL

Compra-venda d'automòbils
Rentat automàtic en 10 minuts
Canvi d'olis. Pneumàtics

Cra. Militar, 217 (davant l'ambulatori)
Tel. 26 56 18 • S'ARENAL

IMPRENTA

Graphic Art

Cra. Militar, 208
Tel. 26 89 64 (2 línies)
Fax 26 65 09
07600 S'Arenal de Mallorca

COMERCIAL

INSTAL·LACIONS SANITÀRIES • CALEFACCIÓ • GAS •
VENDA I EXPOSICIÓ DE MATERIAL SANITARI

Exposició i venda: c/ Formentera, 1
Tel. 26 26 20 / 26 85 03 • Fax 26 11 19
S'ARENAL DE MALLORCA

Ecologia: Sensibilització ètica i explotació cega?

Una perspectiva filosòfica

Sobre la conveniència d'una sensibilització ètica i un canvi d'actitud en la relació actual dels éssers humans amb la naturalesa coincidim la majoria; ara bé, el problema rau en el fet que solament hi ha una minoria preocupada suficientment pels temes ambientals disposada a assumir responsabilitats concretes que contribueixen a la seva conservació. Aquesta manca de consciència i cooperació es deu, en part, a l'escassetat de recursos destinats a l'educació ecològica. Segurament aquesta situació és el resultat d'una incorrecta gestió pública dels béns comunitaris; açò és, si és natural i plausible l'esforç (en opinió de molts, però molt debil) que la Generalitat Valenciana i el Govern Balear solen realitzar en pro de la conservació, el respecte i l'aprenentatge de la llengua i cultura autòctones, també, com a part de la valoració i el gaudiment del patrimoni col·lectiu, s'hauria d'introduir en els programes educatius una referència important a la millora dels recursos naturals. En aquests programes es podria concretitzar el tractament medioambiental de la Filosofia, especialment de l'assignatura d'Ètica.

Pel que fa a la sensibilització ètica, un dels problemes habituals és la manca de reflexió personal sobre les conseqüències ecològiques dels nostres hàbitats. Per exemple, i amb l'excepció de les classes d'ètica on de vegades es planteja, no resulta quotidià el qüestionament d'aquestes —o d'altres— preguntes:

1. Beneficia dedicar temps i recursos a l'educació ambiental?
2. Convé reciclar el paper i

tirar el vidre i les piles a contenidors exclusius per a aquesta finalitat?

3. A qui beneficia el costum de no tудар l'aigua, el combustible, el paper, l'electricitat... o qualsevol altre producte que en elaborar-se o consumir-se contamina la natura?

4. Seria útil organitzar excursions en les quals s'ensenyi a respectar l'entorn: no embrutar, no fer foc a la muntanya, no matar animals i no destrossar les plantes i els arbres?

5. És millor adquirir productes amb envasament retornable per tal de consumir i contaminar menys?

6. És ètic dedicar-se a la caça i la pesca per pura diversió, simplement perquè som els animals més intel·ligents i, conseqüentment, més poderosos del planeta?

7. Són moralment criticables la tortura i la mort d'animals indefensos com a distracció en festes populars, malgrat ser l'anomenada Festa Nacional?

8. És ètica qualsevol postura política o excusa personal amb la finalitat de no respectar ni cuidar l'entorn cultural —inclosa la llengua autòctona— i natural?

9. Què és més saludable, ecològic i evita l'estrès: el desplaçament pel poble o la ciutat a peu o en cotxe?

10. És èticament censurable fumar malgrat fer mal a les persones del voltant?

11. A l'hora de comprar un esprai, és millor fixar-se només en el preu o també en el distintiu de no fer malbé la capa d'ozó?

Es pot observar que les qüestions del tipus de les ante-

“
L'home modern
s'ha erigit en
amo i senyor
absolut de la
naturalesa.
”

riors comporten la virtut de convidar a pensar, la qual cosa no és poc; si coneguéssem les conseqüències negatives per al medi de les nostres accions, presumiblement apagaríem més sovint el motor del cotxe quan la parada fora llarga, no tirariem flosques fora del cotxe per no provocar un incendi, utilitzaríem el transport menys contaminant, seria més usual la dutxa que el bany ja que amb aquella consumim prop de 150 litres menys d'aigua; no agafaríem el cotxe o la moto per a distàncies curtes, no compraríem peces de pells d'animals en perill d'extinció, adquiriríem esprais que no fessen malbé la capa d'ozó, no caçaríem o pescaríem animals o peixos prohibits, participaríem en repoblacions fores-

TALLER T B BERLIN

AUTORSERVEI
DE L'AUTOMÒBIL

Pedro López Garcias

C/ Berlín, 33 • Tel. 49 25 06
S'ARENAL DE MALLORCA

JOE'S

CAFETERIA-BAR
Plats combinats casolans
Entrepans
C/ Terral, 3 • Tel. 26 33 55
S'ARENAL

tals amb arbres autòctons que són més resistents al foc i a la sequera, i un llarguíssim etcètera.

Situant-nos en una perspectiva filosòfica, alguns filòsofs grecs i romans —imaginem, a través de la Filosofia, la seua possible resposta— opinarien el següent sobre l'origen dels problemes ecològics actuals: «El problema rau en el fet que no saben viure». Certament, si seguíssim la vida d'Epicur de Samos (341-270 ac) ben segur que el medi es deteriorava prou menys, ja que la seva recerca de la felicitat s'inclinava a valorar l'amistat, la contemplació filosòfica, la llibertat i la superació dels desitjos que pertorben l'esperit i el cos. Ara bé, tots aquests ideals no constitueixen un bon antídote contra el desig irresistible de consumir de la nostra societat excessivament envejosa i competitiva? Un altre pensador destacat en la manera d'encarar la seua existència fou Diògenes de Sínope (413-327 ac) que pensava que la vida del savi consisteix a viure d'acord amb la naturalesa: una vida senzilla, frugal, cosmopolita, adaptada com la dels animals, sense guiar-se per les convencions (en la nostra època consumistes fins a la ridícula), usos i costums socials de la majoria. És evident que una mica de la seva actitud vital ens aniria bé a alguns; recordem, sinó, el poc materialista que fou la seva resposta a Alexandre el Gran quan aquest es parà davant seu i li oferí qualsevol tipus de possessió cobdiciable: «Demana'm allò que desitges», li va dir. «Que t'apartis, que em tapes el sol», li contestà. Res d'allò amb què l'obsequiava l'Emperador li complaïa a Diògenes, perquè no buscava riquesa o regnes sinó una cosa més senzilla i difícil d'obtenir: la felicitat. D'altra banda, tampoc és habitual actualment una sàvia postura estoica com la de Sèneca (4-65 ac). Aquesta consistia, entre moltes altres coses, a dominar-se un mateix, a no sentir atracció per les passions i necessi-

tats que es crea la plebs, i a renunciar a les seves curiositats i inquietuds i sense desesperar pels béns materials, ja que, segons la màxima estoica, «la pobresa fa sempre de bon dur; més pobres som al néixer». Aquest programa de vida no contribuiria a viure una bona, i més ecològica, vida? Doncs bé, no sembla fàcil saber viure bé aquí i ara, ja que l'home unidimensional contemporani occidental que descrigué Marcuse (en el qual l'ànima i la il·lusió es troben en el cotxe últim model, en els aparells més sofisticats i inútils, en l'apartament nou, etc) està situat justament a les antípodes de l'ideal greco-romà descrit. Lluny de la manera de vida clàssica al·ludida, l'home modern s'ha erigit —des de René Descartes i Francis Bacon— en amo i senyor absolut de la naturalesa, la qual cosa ens ha portat a una explotació tan cega del planeta que, bé la disminueix i busca nous mètodes i energies menys nocives o bé, contràriament, hipoteca el futur de les generacions per venir (per exemple: si no fem una repoblació forestal urgent a les muntanyes del País Valencià i no s'acaben els incendis a les illes Balears la desertització futura serà irreparable). No sembla, però, que canviï la conscienciació ecològica de la majoria, doncs el comportament estàndard no reflecteix en absolut l'imperatiu categòric kantian sinó aquesta altra màxima que el contradiu totalment: Utilitza sense escrúpols les persones i la naturalesa com a mitjà per obtenir les teves finalitats particulars. Tampoc no és fàcilment superable aquest estat de coses perquè l'utilitarisme social d'Stuart Mill s'ha transformat en pur utilitarisme individual i insolidari. Malgrat tot, però, podem desitjar —potser utòpicament— que aparega una minoria, més nombrosa que l'actual, de ben nascuts que estimin el llegat cultural i lingüístic, i gaudeixin amb gratitud de la natura. **Raimon Montero**, professor de Filosofia Ω

J Jani S.L.

SERVEIS DE NETEJA

Neteges d'obra nova • Vaixells
Neteja de sinistres • Neteja en general
c/ Trasmè, 64, baixos • Tel. i fax 26 87 25
07006 S'ARENAL (Palma)

El Puerto

RESTAURANT • MARISQUERIA

Gran i General Consell, 22
Tel. 26 30 60
07600 S'ARENAL DE MALLORCA

Vinjes
Xaloki, s.a.

S'ARENAL • c/ M. A. Salvà, 38.
Tel. 267450-54 • Fax 269000
LLUCMAJOR • Superm. Prohens
Ronda Migjorn, s/n • Tel. 120164

ZURICH ASSEGURANCES
FRANCISCO MAS FERRÀ

Oficina: c/ Indústria, 21
Tel. 41 69 16 - Palma
Part.: c/ Zafoteza Musoles, 13, 1ª
Tel. 28 80 12 - Palma

AGÈNCIA GENERAL

AVA Mare Nostrum

A S SEGURANCES
BERT
ARENAL

Plaça Major, 1 • Tel. 26 53 74

Distribució de la Bíblia als Països Catalans

La Societat Bíblica Britànica i Estrangera, fou fundada a Londres el 1804. El seu objectiu és ajudar a traduir els textos bíblics i posar-los a l'abast de tot-hom. Entre els anys 1806 i 1817 reeixí a imprimir mantes edicions del Nou Testament i la Bíblia, en castellà.

Molts de llibres foren repartits entre els espanyols pels soldats britànics durant la guerra del francès. Durant el trienni liberal estampà 10.000 exemplars del Nou Testament, a Barcelona, i va fer una reimpressió l'any 1826. Eren la versió feta pel P. Scio de San Miguel, però sense notes ni l'obligat *Nihil Obstat*.

Escampant l'escriptura

Començant el 1836, la institució londinenca envià George Borrow a la Península. Aquest home era un bon psicòleg i un poliglota extraordinari, i recorregué una gran part de l'Estat espanyol escampant el llibre sagrat. Amic dels gitanos, traduí l'evangeli de Lluc al caló (1837), preparà un vocabulari d'aquesta parla (1841) i encara donà suport a una versió en èuscar del mateix evangeli (1838), a cura del metge guipuscoà Oteiza. A Catalunya vingué un altre agent anomenat Graydon el qual resseguí els pobles costaners i passant per València arribà fins a Màlaga.

Els dos agents es relacionaren amb Antoni Bergnes de Las Casas, perquè molts dels llibres que venien —entre ells hi havia *Lo Nou Testament*—, havien estat impresos a la seva impremta per encàrrec de l'entitat bíblica. Aprofitant una relativa llibertat de premsa anaven fent la seva feina, però un rebombori causat per uns fulletons donats per Graydon, provocaren una Reial Ordre reservada (30 de maig de 1838) que prohibia la venda dels llibres, i Borrow anà a la presó. Una vegada excarcarat sabé la part que sense voler havia tingut el seu company en les seves desventures i s'enemistà amb ell. I sense fer cas de la prohibició seguí treballant a la Sagra i a altres terres segovianes.

Els directors de la Societat Bíblica cridaren els seus agents a Londres per tal de donar explicacions. Borrow tornà a Espanya i s'hi estigué solament uns mesos. Graydon recomençà les seves activitats i obrí un despatx al públic, a la Rambla de Barcelona i anunciava els seus llibres a *El*

Constitucional (1841). La seva labor degué tenir un gran abast perquè quan els missioners baptistes visitaren l'Empordà, mig segle més tard, trobaren que moltes famílies conservaven *Lo Nou Testament* i Bíblies. El missioner més conegut fou el suec Erik Lund, el qual parlava i escrivia en català i potser influí en la quarta i última edició del *Lo Nou Testament*.

L'ex-carlista olotí Ramon Montsalvatge havia fet de «colportor» entre els carlins exiliats a Montpeller i a Lió. La Societat Bíblica el va fer servir en alguns treballs a les ordres de Borrow i Juan Calderón. De Madrid estant (1842), preparava una missió a Mallorca, però els moderats es feren càrrec del govern i Montsalvatge se n'anà cap a Amèrica.

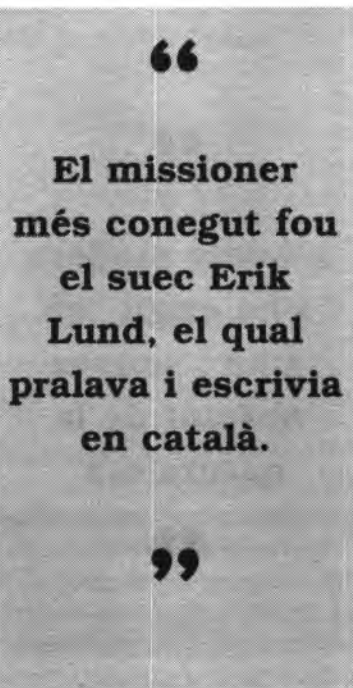
Escolats alguns anys, fou creada formalment la *Societat per a l'evangelització d'Espanya*, a Edinburg (1855), després d'alguns tímids intents activistes. Repartien bíblies i literatura protestant a través dels súbdits britànics que venien a la Península i a les Illes. D'aquesta manera pogueren introduir molts llibres en poc temps. Un dels que més ajudaren, fou l'enginyer William Greene. Estigué a Menorca i dirigí les obres dessecadores de l'Albufera de Mallorca (1863).

Els «colportors»

En reeixir la Revolució del 1868, alguns protestants exiliats a Gibraltar —entre els quals hi figurava el barceloní Francesc Ruet—, tornaren a la terra i visitaren el general Prim, que en aquells dies d'efervescència política era a Algesires. En acomiadar-los, els digué: «Ja podeu recórrer Espanya amb la Bíblia a l'aixella». Llavors eixiren els «colportors», dedicats a la venda ambulant dels llibres bíblics. Eren homes segurs de llurs creences, dotats d'una gran fermesa i hàbils polemistes. Carregats amb una gran cartera plena de llibres anaven per tot arreu oferint el Llibre i... discutint. Les seves aventures, sovint pintoresques, els van fer ben populars entre la nostra gent.

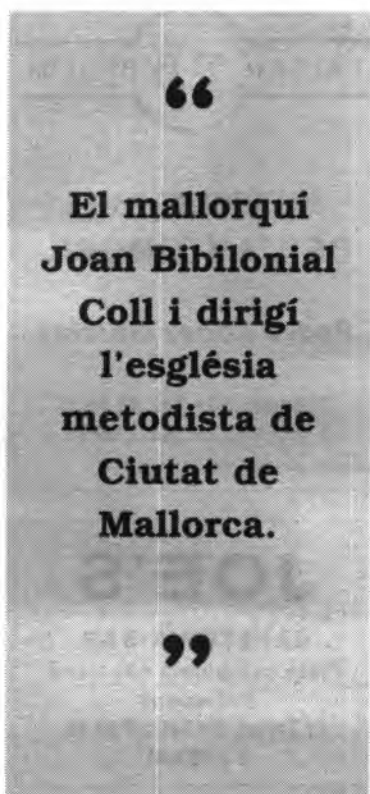
Heus ací alguns personatges i fets més cèlebres.

George Lawrence era un anglès emprenedor. Instal·là una impremta i un «Dipòsit de la Sagrada Escriptura» a l'ex-vila de Gràcia. Amb d'altres publicacions imprimí dues edicions del Nou Testament i de la Bíblia en

castellà. Es va fer un carruatge tirat per un parell de mules adaptat a la venda itinerant de llibres, i així anava pels indrets més cèntrics de Barcelona i a diverses contrades catalanes. Un dels seus col·laboradors fou el cec Cecili Garcia. Cada dia plantava la «paradeta» al carrer i en veu alta llegia l'evangeli de sant Joan.

Quan el rei Amadeu de Savoia visità Barcelona (1871), Lawrence i un ajudant, amb el «carro bíblic», venien llibres a la gent que esperava el pas de la comitiva, a la plaça de Sant Jaume. Els guardes els van fer fora perquè barraven el pas. Com que en aquell moment acabava de passar el rei, es posaren quasi darrera mateix de la carrossa reial. Aleshores la gent començà

a dir: «Mireu, mireu... el carro protestant!», i fent camí darrera el monarca seguien donant evangelis i venent bíblies. Ensen, Cecili era a la Rambla talment com els altres dies. Un cavaller se li va apropar i li va dir: «Ciego, ven: da un libro al rey.» I en un tres i no res, l'invident donà un Nou Testament al sobirà.

Francesc Tudurí de la Torre, amic i col·laborador de Greene, establí una llibreria a la plaça de Cort, davant l'ajuntament de la Ciutat de Mallorca (1869). No pogué estar-hi gaire temps, perquè diversos atemptats l'obligaren a traslladar l'establiment a un altre domicili.

Antoni Barri i Rovira, nat a Vallgorquina (1856), es va fer protestant pel testimoniatge d'un evangelitzador que, vingut de Mataró, visitava regularment Premià de Mar. Dedicat al «colportatge», va fer una gran feina a tot el Maresme, a les Balears, a Girona, a Lleida i a Nimes. L'estiu de 1926 encara oferia el Llibre i com un altre sant Pau discutia amb els desvagats al bell mig de la barcelonina plaça de Catalunya.

Amb el pas dels anys, aquelles escampades de literatura culminaren en la creació de nuclis dedicats a la reflexió de la Paraula. Més endavant, es constituïren en algunes de les actuals esglésies evangèliques. Tals foren les experiències de Ruet (1855), Lawrence, Barri i d'altres. El mallorquí Joan Bibiloni, que havia estat un vertader rodamón de la Bíblia, fundà una petita comunitat a es Coll, i dirigí l'església metodista de Ciutat de Mallorca.

Trifulgues

Com esdevé tantes vegades, la pràctica de les llibertats reals no sempre corresponen a les llibertats legals. Per igual cosa, la distribució de l'Escriptura menada pels protestants hagué de superar molts prejudicis. A uns enginyers anglesos que treballaven en les obres de la carretera que va d'Arenys de Mar cap a Sant Celoni, els vingué l'acudit de donar evangelis a la gent de Vallgorquina. Hom pensà que aquells llibres eren herètics i els cremaren en un solemne «acte de fe». Dos venedors presentaren una autorització signada pel ministre de Governació a un batle mallorquí, però la dita autoritat municipal de cap manera volia

autoritzar la venda. Assabentat pel secretari de l'ajuntament, acabà per autoritzar-los a vendre. De sotamà, però, manà al saig de fer una crida advertint que aquelles bíblies eren «protestants» i que ningú no gosàs de comprar-ne. A l'estona, els dissortats «colportants» fugien corrensos apedregats.

A Sant Joan, el senyor Jordi (capellà prestigiós), manava als al·lots que apedregassin els venedors de Bíblies quan anaven a vendre al poble. (Això m'ho contava el meu conco en Guillem, al cel sia.)

Temps diferents

Durant la II República, la difusió de la Bíblia va tenir un abast remarcable. L'Acció Bíblica de Ginebra inaugurà la «Casa de la Bíblia» a Barcelona. Oferia l'Escriptura en totes les traduccions que s'havien fet fins llavors. Tanmateix, es presentava regularment a la Fira de Mostres i a les diades del llibre. El 1933 tingué un «camió bíblic», que havien encarregat a uns tallers de Lleida, i dos anys més tard la Casa Ford, de Barcelona, lliurà a la Societat Bíblica un vehicle igual. Els dos camions disposaven d'altaveus per promoure les vendes i així recorregueren les principals ciutats i viles. El segon camió no durà gaire perquè prop de Granada, els anarquistes van pensar que feien propaganda feixista i la carrosseria restà malparada, els «colportots», ara motoritzats, hagueren de fugir sota una pluja de rocs.

A la diada del llibre del 1937, és a dir, en plena Guerra Civil, la Casa de la Bíblia va instal·lar un bonic *stand* a la Casa de la Cultura, a Barcelona, el qual fou visitat per més de 25.000 persones. Ocupada la ciutat pels franquistes, aquest establiment encara va sobreviure uns mesos, però els nous manaires «invitaren» el seu gerent, Màrius Gironi, a clausurar la botiga... **Joan González i Pastor** Ω

Nota de la redacció: Després del Concili Vaticà II (1960), la persecució de la Bíblia en llengua no llatina es va acabar a l'Estat espanyol. Avui, la Fundació Bíblica Catalana ens ofereix la Bíblia en la nostra llengua a un preu ben assequible. Nosaltres tenim l'edició de 1968 que ens fa un bon servei. La trobareu a les llibreries.

Banquets de batejos, comunions i noces

Son Garcia del Pinar, s/n
Tel. 42 86 59 • 42 80 68

BAR RESTAURANT

Fax 42 76 95 • 07007 Coll d'en Rabassa

RESTAURANTE

Casa Jacinto

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

• Llet del dia • Llet pasteuritzada •
Llet amb cacau • Suc de taronja •

Preu per preu, comprou productes mallorquins
Demanau-los a la vostra botiga o supermercat habitual

Hort de Can Sastre
Tel. 26 38 14 • 49 11 51 • Fax 49 18 01

BAR CENTRAL

Menjars • Tapes variades • Entrepans
Som especialistes en paelles
Menú del dia a 600 ptes.
C/ Cardenal Rossell, 80 •
Tel. 26 10 39 • Coll d'en Rabassa

zoldas

Carrer de
Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de
Mallorca

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

Escola de cuina ALCARI

Menjars preparats a domicili • Servei a restaurants
Servei de buffets • Catering service for yachts
Rafaeltes, 1, baixos. Tel. 70 02 27. Ciutat

Restaurant SES COVES

Cuina catalana. Com cada any, feim calçotada.
Reservau taula. Aprofitau per visitar les coves de Gènova.
C/ Barranc, 45. Tel. 40 23 87
07015 Gènova. Ciutat de Mallorca

Dimarts
tancat

Cta. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

Automòbils

PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles

C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de na Tesa

SERVEI OFICIAL

OPEL

SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

Tel. 26 81 11
Fax 74 32 77

Restaurant BINICOMPRAT

Banquets de negocis, noces i comunions
Carretera de Manacor, km 21'70 • Tel. 12 54 11

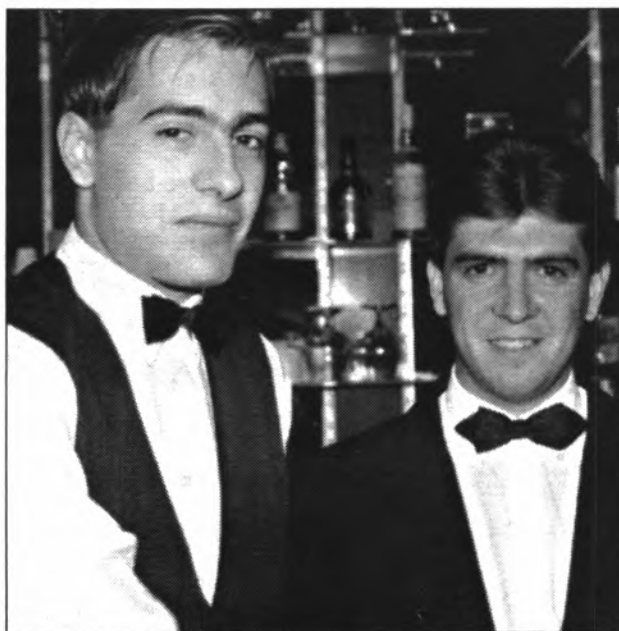
ANUNCIAU-VOS A
L'ESTEL de Mallorca

LA VOSTRA EMPRESA
GUANYARÀ DOBLERS

LOS FLAMENCOS

Dues sales
de música en viu
• Karaoke •

Avda. Nacional (devora H. Cupido)
Les Meravelles

En Manuel Feliu i n'Antoni Font són els encarregats del Restaurant Lina, al carrer Amílcar de s'Arenal. Despatxen les paelles, les calderetes de peix i marisc i les suggerències del xef. A la carta s'hi menja per una mitjana de 2.000 ptes. El menú diari en val 975.

En Miquel Rigo és l'amo del Mesón Ses Cadenes, a la carretera Militar. Fa cuina mallorquina de qualitat: el llom amb col, la porcella rostida, les sopes, els caragols i la carn a la graella.

Cristina Rodríguez és la madona de la Cafeteria Xispa's, on abans hi havia Cas Cotxer, a la carretera Militar de s'Arenal. Serveix plats combinats, hot-dogs i punxes morunes. Un lloc on es pot menjar i beure per unes 600 ptes.

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Venc pis al carrer Tòquio de s'Arenal. Tel. 295820.

Venc solar de 505 m² a Bellavista de ses Cadenes. Sr. Castellano. Tel. 261255.

Lloguer de local de 2.000 m² a la plaça dels Nins, 17, de s'Arenal. Tel. 26 12 03.

Traspàs botiga de queviures en ple rendiment. Lloguer, 25.000 ptes.; traspàs, 1.200.000 ptes. Molt ben situada. Tel. 296817, vespres.

S'Arenal, venc pis, 3 hab., bany, cuina, dues terrasses. A la zona de la plaça de les Verdures. Tel. 263674.

Lloc per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Sant Joan, es ven casa en perfecte estat de conserva-

ció. 4 hab., cuina, bany, sala-menjador, sala, corral amb cisterna. Tel. 296095 i 560024. Joan-Lluís Gayà.

Bonic terreny a Llucmajor (camí d'Alicantí). Cantó 11 m., caseta dos compartiments, a reformar. Pou, possibilitat de llum i telèfon. Tel. 450994. Preu per convenir.

PERRUQUERIES

Blanca, perruquera. Gran i General Consell, 36. S'Arenal. Tel. 265109.

Maka, perruquera. Pedicura i manicura. Botònic. Germà Bianor, 19. Tel. 260756.

ANIMALS DE
COMPANYIA

Clínica veterinària. Lda. A. Artigues. Horari: 11'00-13'00, 16'00-20'00; dissabtes: 10'30-13'30. Servei d'urgències. Plaça de l'Església, 2a. Tel. 743854. Coll d'en Rabassa.

VENDES

Venc motor fora-borda nou. un Johnson de 14 cv. 150.000 ptes. Tel. 546540.

Venc vestit de submarinista de cinc mil·límetres de gruixa amb aletes i guants. 45.000 ptes. Tel. 515433.

Venc revestiment de marbre, de color gris perla, per a foganya de llenya. Ho venc a meitat de preu, per 100.000 ptes. Completament nou. Tel. 794903.

Venc motor Mercuri, fora-borda, de canya curta, 2,2

HP, en bon estat. Preu 35.000 ptes. Tel. 753033 i 755460.

Venc taula-escriptori de fòrmica, nova. Ideal per una habitació de nina o nin. 5.000 ptes., en val 10.000. Demanar per na Malena, tel. 410542.

Gran oportunitat. Venc ordinador nou, sense estrenar, a meitat de preu o preu per negociar. Tel. 277990. Marga.

Venc taula grossa de menjador, 6 cadires i una llibreria. Tel. 262772.

Venc compacte, inclou platina, discs, cassette, etc. En molt bon estat i a bon preu. Tel. 427647.

Venda d'estores saharauis. Per a més informació crida al telèfon 534455, o bé veniu a La Punta (Pollença, cra. del Port).

Venc grup electrògen diesel de 3 kw, 220 v, monofàsic, motor d'arrencada, en perfecte estat. Tel. 591633.

Dancing the Dream. Fans de Michael Jackson. Si vols aconseguir material i informació i vols col·laborar en activitats i projectes entorn d'en Michael, demana per na Kati. Tel. 03096-795071.

Venc parella de coloms butxes per 5.000 ptes. Tel. 754131.

Venc Vespa 200, en bon estat i a un preu raonable. Tel. 491372.

M'interessa comprar les tapes dels setze volums de l'*Enciclopedia Estudiantil* que va editar la casa Sopena als anys seixanta. Demanar per Juan José. Tel. 751527.

Venc contestador automàtic marca Sanyo. Tel. 264259.

PERSONALS

Administrativa de 30 anys. Cerc amics per fer excursions (cinema, prendre cafè, fer esport, etc). Amistat sana i sincera. Apt. de Correus 1.792 Palma.

Pensionista del comerç. Tenc pis, cotxe, terres, molt atractiu, conservat i sa. Vull conèixer senyoreta garrida, culta, neta i formal. 540586.

Propietari de restaurants, vidu, alt i fort, de 58 anys. Vull amistat amb senyora o senyoreta sana i atractiva, a qui agradi viatjar, ballar... 719534.

Metge especialista, 34 anys, alt, plantós i agradós. M'agradaria tenir amistat formal amb senyoreta culta, atractiva i amorosa. 717354.

Senyor casat de 45 anys. Alt i plantós, amb negoci d'immobiliàries. Vull conèixer senyora o senyoreta amb fins formals. Me vull separar. 719534.

Cuiner de primera, separat amb 52 anys, alt, fort i molt alegre. M'agrada viatjar, la pintura, la música, la natura, els nins. Si tens entre 30 i 50 anys, crida'm al 717354.

Oficial electricista. tenc un alt càrrec en una bona empresa, ingressos elevats, estalvis, pis, cotxe. Vull conèixer senyoreta formal. 719534.

Separat de 59 anys, empresari del calçat. Vull conèixer senyora o senyoreta per formar una nova família. 719534.

Fadrí de 30 anys amb empresa de camions. Vull fer amistat amb fadrina de 18 a 30 anys. 717354.

Fadrí alt i fort, jove i plantós. Tenc un taller d'electrònica i Tv. Grans ingressos i bon futur. Vull una amistat molt formal. 717354.

Fadrí de 34 anys. Alt i agradós. Tenc un taller de mecànica i molt de futur. Cer la meua mitja taronja. 719534.

Mare fadrina de poble amb una filla de 2 anys. Vull conèixer jove per formar família amb la meua filla i jo. Te faré feliç. 717354.

Jove agricultor amb molta terra. Som enginyer agrícola. Vull formar una família amb fadrineta intel·ligent. 717354.

Fadrineta-lo que fa feina a EMAYA, amb bons ingressos i bon esdevenidor. Vull una amistat sana amb fadrineta amorosa, garrida, sincera i formal. 719534.

Divorciat de 51 anys, alt i fort. Especialista en maquinària de fusteria amb negoci propi. Bons ingressos. Vull trobar la meua mitja taronja. 540586.

Agricultor de 67 anys, amb terra pròpia. Vull conèixer senyora a qui agradi viure a fora vila, amb molts d'animals. 717354.

Jove administratiu separat sense problemes familiars. Feina fitxa, bon sou, pis, cotxe, terres, estalvis. Vull fer amistat amb senyoreta intel·ligent. 540586.

Senyor divorciat, alt i fort de 56 anys. Faig feina a arts gràfiques i tenc un bon sou, estalvis, pis, terres, cotxe. Cerc l'amor de la meua vida. 540586.

Si ets una al·lota fan del rock català, telefona al 820501 i demana per en Toni.

Enginyer tècnic, separat, 63 anys, 172 cm, 80 kg, culte, intel·ligent, amorós, formal, afectuós... Cerc senyora o senyoreta d'edat indiferent, accept handicap físic. Escriure a: Apt. de Correus 41-46240 Carlet (València).

Separat de 30 anys, atractiu, alt, relacions públiques en diversos idiomes. Vull formalitzar amistat amb senyora o senyoreta garrida, formal i amorosa. 717354.

Fadrí de 27 anys, tècnic electricista amb negoci propi. Cerc la companya de la meua vida. 717354.

Funcionari d'Iberia amb càrrec superior, 63 anys, cotxe, finques, xalet i tot allò necessari per fer feliç la meua companya. 540586.

**Si estau sols,
veniu
i trobareu parella**
*Gran Prix Master
a la qualitat europea
Gabinet Matrimonial*
Avda. Alexandre Rosselló, 13-3
Tel. 71 95 34 • Ciutat de Mallorca

Autònom amb empresa de sanejament, llanterneria i altres. Bon esdevenidor. Vull formalitzar amistat sana amb senyora culta, atractiva, amorosa. Entre 30 i 45 anys. 717354.

Constructor amb grans empreses, casat. Vull conèixer senyoreta o senyora jove per relacions contínues. La puc ajudar econòmicament. 717354.

Vull contactar amb senyora o senyoreta de 18 a 34 anys a fi de donar-li tot el meu amor. Tenc tot allò que és necessari per fer-te feliç. Joan-Lluís Femenies. C/ dels Mariners, 13-2. 07410 Port d'Alcúdia.

Jove de 16 anys. M'agradaria conèixer al·lota per mantenir una relació. Telefona els vespres al 820816. Miquel.

Fadrí de 25 anys amb la carrera just acabada, alt i plantós. Vull fer amistat amb senyoreta intel·ligent i formal. 719534.

Senyor de 70 anys, cultura superior, amb molt de béns i estalvis, ben conservat, fort i sa. Vull conèixer senyora amorosa, culta i formal. 719534.

Vidu de 64 anys, xef primer d'hotel, cotxe, pis, terres, estalvis... Tot allò que es necessita per fer feliç una companya de veritat. 719534.

Cap d'empresa de 27 anys amb estudis superiors. Fadrí, alt, agradós. Vull conèixer senyoreta fins als 35 anys per formar parella. 717354.

Senyor de 47 anys amb empresa pròpia, grans beneficis. M'agradaria trobar la meua mitja taronja, que sia culta i atractiva, de 25 a 43 anys. 540586.

Senyor alemany de 46 anys, amb bons ingressos, divorciat, sense problemes familiars, alt i plantós. Vull conèixer senyora simpàtica. 719534.

Fadrí de 40 anys, agent comercial amb negoci propi, bons ingressos. Vull amistat formar amb senyora o senyoreta de 20 a 40 anys, garrida i neta. 717354.

Separat total de 40 anys, alt, plantós i agradable. M'agrada viatjar. Xef de restaurant amb negoci propi. M'agradaria conèixer senyora formal i neta. 719534.

Fadrí de 34 anys, 185 cm d'alçada. Gran professional de la mecànica, amb estalvis i casa gran. Vull conèixer la meua mitja taronja. 717354.

**PER IL·LUMINAR
LA SEVA LLAR
ELÈCTRICA
NYEGOS**

Jaume Balmes, 45 • Telèfon 29 56 18
07004 Ciutat de Mallorca

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriuiu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriuiu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

PETITS ANUNCIS

Fadrina de 34 anys. Som garrida, amable, i amorosa. Tenc ganas de fer-te feliç. 717354.

Divorciada, 39 anys. Hostessa culta, amable, amorosa i molt formal. Voldria refer la meua vida amb senyor formal. 717354.

Viuda 59 anys, bon físic, culta, casolana i bona persona. Tenc xalet, cotxe i un bon nivell de vida. M'agradaria trobar senyor senzill i bona persona. 717354.

Viuda de 53 anys, visc tota sola. Tenc casa, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyor de 55 a 65 anys que sia amant de la llar. 549534.

Fadrina francesa, 27 anys, alta i rosa. Guia intèrpret. Cent mil pessetes al mes i cotxe. Cerca home bo amb desitjos de casar-se. 719534.

Fadrina, 36 anys, professora d'EGB, bona presència, familiar i amorosa. Vull casar-me amb home culte, sense problemes i sense vicis de 36 a 43 anys. 717354.

Som una viuda de 61 anys, no tenc problemes familiars ni dels altres. Només tenc el desig d'entaular amistat amb un senyor formal per a un futur que ens interressi a tots dos. Estic ben conservada i som ben agradable. 540586.

Fadrineta aficionada a la música, al cinema i a les aventures, desitja conèixer un al·lot de 25 a 30 anys que tengui les mateixes aficions. Fins seriosos. 717354.

Divorciada de 60 anys, estudis superiors, delegada d'empresa amb bons ingressos i sense problemes de cap classe; desitja refer la vida amb senyor culte. 717354.

Si estàs tot sol com jo, vine a veure'm. Som morena, molt guapa, amorosa i de gran cor. Tenc 28 anys. 719534.

No visquis tot sol més temps. Si me necessites, crida'm. Tenc la vida resolta i sense problemes. Tenc 32 anys.

Fadrina de 42 anys amb estudis superiors, amant de la llar i de la natura. Desitja conèixer senyor formal. 717354.

Fadrí de 37 anys, cuiner de primera amb feina fixa des de fa 16 anys. Vull formar una família plena d'amor. Crida'm al 717354.

Fadrí de 22 anys, agradós, intel·ligent, amb carrera de Psicologia. Faig feina a la ràdio. M'agradaria formar una família amb tu. 717354.

Jove de 28 anys, tenc un taxi i terres al poble amb gent que se'n cuida. M'agradaria conèixer fadrina formal. 717354.

Delineant de 40 anys, 174 cm d'alçada, agradós i lliure de tota càrrega, sense problemes econòmics. Vull conèixer senyoreta. 717354.

Guarda de seguretat fadrí de 36 anys, fort i amable. Vull amistat sincera amb senyoreta intel·ligent de 20 a 40 anys. 717354.

Ets una al·lota educada entre els 18 i els 32 anys, culta, formal i amb ganas de fer feliç un espòs? Som alt, de color i ben curro. 719534.

Si per a tu el més important és l'amistat i no el físic de les persones, si t'agrada anar al cinema i a concerts o simplement conversar, vull que siguis el meu amic o la meua amiga. Jo sóc gai i tenc 29 anys. Apartat 892-07080 Ciutat de Mallorca.

Fadrina de 54 anys amb aparença de 40, alta i sense problemes econòmics. Desig formalitzar parella amb senyor agradable, culte i amorós. Crida'm al 719534.

Som el centre matrimonial i d'amistat que ajunta més parelles cada dia. No segueixis amb més problemes de soledat. Telefona al 717354.

Secretària d'alt càrrec, vida resolta, 32 anys, molt simpàtica, amorosa, garrida, ben feta... vull conèixer senyor formal i culte de 35 a 50 anys. 719534.

Si tens entre 18 i 40 anys, ets garrida i amb problemes econòmics, jo te puc ajudar. Som un empresari casat insatisfet. 717354.

Si tens entre 30 i 40 anys, ets com les presentadores de TV3 i vols anar els caps de setmana a la platja, recitals de rock i de folk, telefona'm i hi anirem plegats. 429287.

Professor fadrí, molt elegant, agradable i sense problemes. Me vull casar amb al·lota elegant i culta entre els 18 i els 35 anys. 717354.

Funcionari d'aviació, alt càrrec, 29 anys, de bona talla, fadrí, sense problemes; vull amistat formal amb al·lota de 16 a 30 anys. Crida'm al 717354.

Senyor casat, insatisfet amb la meua parella. Molt bona posició. Vull conèixer al·lota entre els 20 i els 45 anys per tenir relacions esporàdiques. Te puc ajudar econòmicament. 717354.

Vegetarià anglès de 41 anys, 1'85, agradable, fadrí i molt formal. La meua il·lusió seria casar-me amb senyoreta culta, amorosa i a qui agradin els animals. 717354.

Senyoreta molt simpàtica i amorosa de 35 anys, som alta i prima i tenc la vida resolta. Vull conèixer senyor formal per formar família. 719334.

Mallorquí, fadrí, alt i molt agradable, tenc 25 anys i sóc professor de música. Me vull enamorar d'al·lota entre els 16 i els 26 anys. 719534.

Metge de 30 anys, som alt i ben agradable i amb el futur resolt. Vull conèixer al·lota culta entre els 16 i els 30 anys, formal, garrida i a qui agradi ballar. 717354.

Si ets una al·lota no professional de 18 a 45 anys que

vulguis ajuda econòmica a canvi de relacions sexuals, crida'm. 719534

Fadrinango de 40 anys. Tenc cotxe, cases i trossos de terra ben grossos i me vull casar. 719534.

Senyor madur, insatisfet am la seva parella, vol conèixer senyora entre els 18 i els 50 anys per a relacions esporàdiques. La puc ajudar. 719534.

Si tens entre 45 i 55 anys, ets garrida i galatzona i no vols passar els caps de setmana tota sola, telefona'm al 265005.

Atenció amics! Uniu-vos al nostre grup d'amistat. Feim excursions, sortides i altres activitats. Si teniu entre 20 i 45 anys, escriviu a l'apartat de correus 1.792. 07080 Ciutat. Abstenir-se borinots.

SERVEIS PROFESSIONALS

Necessit assistenta d'una quarantena d'anys. Feina tot l'any. Tel. 263814. Joana-Maria.

Reparacions de Tv, vídeos, àudio, antenes Tv. Tel. 753580.

Bugaderia Lliterma. Auto-servei, rentat en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Tallers Vidal. Diessel i gasolina. Cra. de Son Fangos, 280. Tel. 262048. Es Pil·larí.

Modista. Tallar i emprovar. Faig tota casta d'arranjaments: cremalleres, baixos, etc. Tel. 292920. Maria dels Àngels.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pil·larí.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de

Motos Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. son Ferriol.

Estudiant universitària d'Informàtica fa classes de repàs d'EGB, BUP i COU a la zona d'Inca. Tel. 503063.

Zen-Shiatsu, teràpia manual energètica basada en la medicina xinesa per mantenir la salut, augmentar el benestar i enfortir tots els sentits. Ideal per combatre l'estrès, les depressions i qualsevol desequilibri físic, emotiu, mental o espiritual. Tel. 264259.

Cerc feina per fer a ca meua. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Persona cerca feina per fer a casa. Mecanografia, ceràmica, llistes de correus... Tel. 297067.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Neteja i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Senyora de 46 anys, s'ofereix per guardar ancians o malalts. Tel. 263227.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

BORSA DEL MOTOR

Tallers Les Cadenes. Mecànica, xapa i pintura de l'automòbil. Carrer del marès, 3-A. Ses Cadenes de s'Arenal.

Venc motocicleta marca NSR 80. Molts pocs quilòmetres, quasi nova. Tel. 511223.

Venc cotxe Renault 5 GTL PM-L, per 110.000 ptes. Tel. 741388.

Si desitja un cotxe nou de la nostra gamma, véngui en parlar. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc cotxe Renault 5 GTL, M-4623-L per 125.000 ptes. Tel. 741388.

ENSENYANCES

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Estudiant de Filologia catalana fa classes particulars d'EGB i BUP a 500 ptes/hora. Tel. 243742.

Cursos d'expressió corporal. Grups d'adults els dilluns a les 18 hores. Grups de joves els dimarts a les 18 hores. Carrer Menorca, 6. Per 5.500 ptes al mes. Tel. 750041-713262.

Estudiant de Filologia catalana fa classes de repàs d'EGB i BUP, preferentment assignatures de lletres. Demanau per na Carolina al 299829.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: **Ajuda Evangèlica dels Països Catalans**. Apt. de Correus 1.022. 12005 Castelló. Tel. (964) 207607 (secció d'ensenyament).

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

ENQUESTA

Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. És just, això? Que ens estimen gaire, aquests que comanden? Que no hauríem de votar partits mallorquins que ens defensin i defensin les nostres coses?

Aina Mut (Renault). Injust. Ni el PP ni el PSOE ens estimen. Hem de votar UM.

Mònica Chotrani (s'Arenal). *No és just. No os quieren mucho, no, a los mallorquines, estos del PP i del PSOE. Hay que votar partidos de la isla. El PSM me gusta*

Glòria Fernández (s'Arenal). No, no és gens just això. Ni el PP ni el PSOE ens tenen en compte. Hem de votar partits mallorquins.

Guillem Mayol (Maria). Injust! La seva butxaca estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar partits mallorquins, de dretes o d'esquerres, però mallorquins.

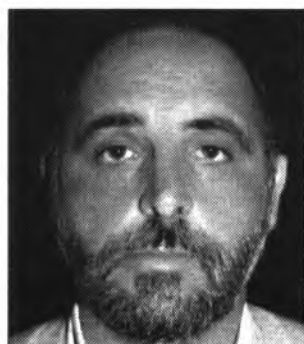
Maria Orell (les Meravelles). No és just. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. És ben hora de votar partits mallorquins. UM, m'agrada.

Miquel Llull (Manacor). Injust! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar partits mallorquins: ERC, PSM o UM.

José López (ses Cadenes). Injust. Gens ni mica ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar UM.

Luis González (s'Arenal). Injust! aquests del PP i del PSOE no m'agraden. Jo vot el PSM.

Miquela Garau (s'Arenal). No és just. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Jo vot UM.

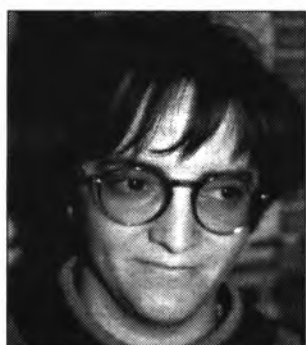
Onofre Moya (les Meravelles). No és just. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar UM.

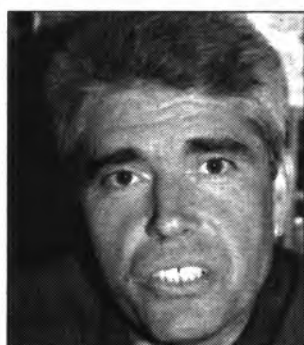
Biel Castell (s'Arenal). No és just! Ni el PP ni el PSOE ens estimen. Hem de votar partits mallorquins.

Joana M. Jaume (S'Arenal). No és just. Aquests que comanden ens tenen a un racó. Hem de votar partits mallorquins.

Margalida Capellà (ses Cadenes). No, no és just. Aquests del PP i del PSOE van a la seva. Hem de votar partits mallorquins.

Antoni Molina (s'Arenal). Injust. Ni PP ni PSOE. Jo vot PSM.

Encarna Gálvez (s'Arenal). *Pues no, justo no es! La cosa tiene que estar repartida. Yo no voto, no tengo tiempo para votar.*

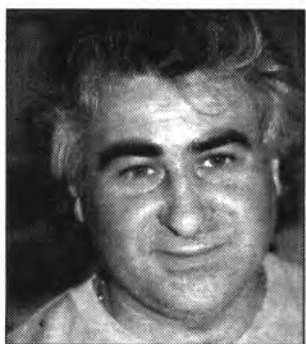
Francisco Perelló (les Meravelles). Injusto. Ni el PP ni el PSOE quieren a los mallorquines. Hay que votar UM.

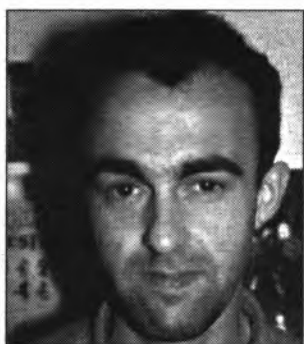
Miquel Nicolau (s'Arenal). No és just! Els nostres doblers estimen, aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar partits mallorquins que defensin els nostres interessos.

Damiana Llull (les Meravelles). Injust! "No" gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar UM.

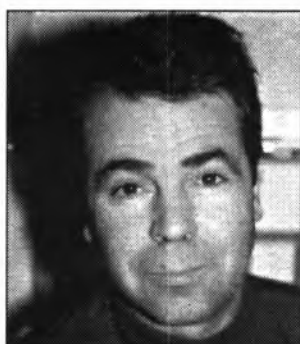
Àngel Cuadros (s'Arenal). Injust. Gens ni mica ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar nacionalista a tope si volem estar bé. UM m'agrada.

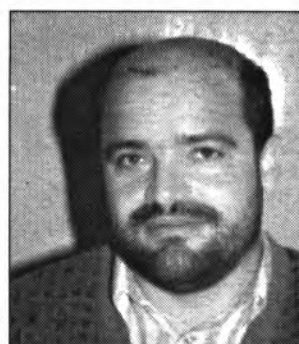
Antoni Morell (s'Arenal). No és just. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar partits mallorquins. El PSM m'agrada.

Diego Palmer (s'Arenal). No, no és just. Hem d'engegar cap a fora els partits que comanden votant el PSM.

Antoni Pacheco (les Meravelles). Molt injust. Jo pas de PP i de PSOE. Hem d'esser coherents i votar nacionalista.

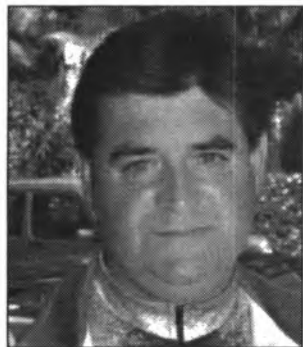
Guillem Morro (s'Arenal). No, no és just. Ben poc ens estimen aquests que comanden. Hem de votar UM.

Conxa Rubio (S'Arenal). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar UM.

ENQUESTA

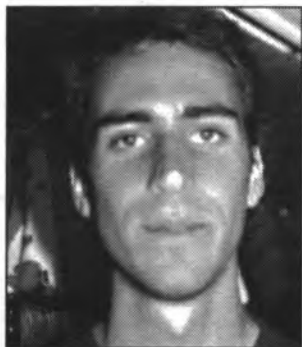
Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. És just, això? Que ens estimen gaire, aquests que comanden? Que no hauríem de votar partits mallorquins que ens defensin i defensin les nostres coses?

Narcís Vilà (s'Arenal). Això ja fa pardal! Ni el PP ni el PSOE ens estimen. Hem d'esser com els catalans i votar nacionalista. Hem de votar UM.

Maria Nicolau (s'Arenal). És clar que m'agradaria que hi hagués emissores i diaris en mallorquí. Tanmateix jo votaré en Gaspar Oliver, el millor batle que pot tenir Lluçmajor.

Biel Genovard (Ciutat). Fatal! Indignant! No gens ens estimen aquests forasters del PP i del PSOE. Hem de votar UM.

Catalina Bibiloni (Santa Eugènia). De cap de les maneres és just això! Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar UM.

Joan Horrach (Costitx). Injust! Gens ni mica ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar UM.

Bernat Canyelles (Bar Tràfic). Exageradament injust. Jo som de dretes i votaré UM perquè trob que el PP no ens estima.

Joana Millan (les Meravelles). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar PSM.

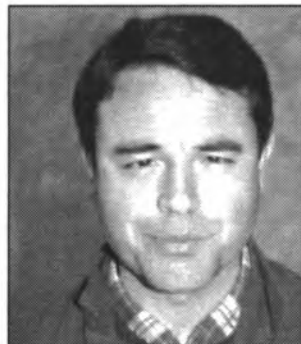
Magdalena Torres (les Meravelles). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar els nostres: ERC, PSM o UM.

Manuel A. Barceló (s'Arenal). Injustíssim! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar UM.

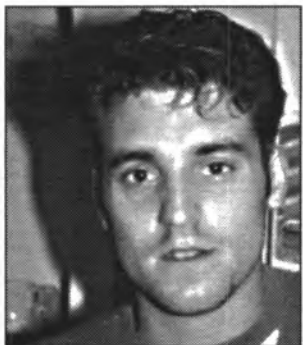
Bartomeu Cerdà (Pòrtol). No, no és just. Ni PP ni PSOE ens estimen. Hem de votar els mallorquins d'esquerres: ERC o PSM.

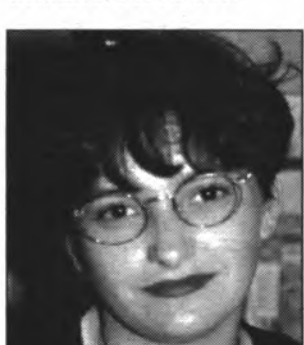
Pere Vallcaneres (Selva). No és just. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar UM.

Francisca Ribera (Santa Eugènia). Això és sa desgràcia! Tot per als forasters aquí, a Mallorca! Ni el PP ni el PSOE ens estimen. Hem de votar partits mallorquins de dretes. UM m'agrada.

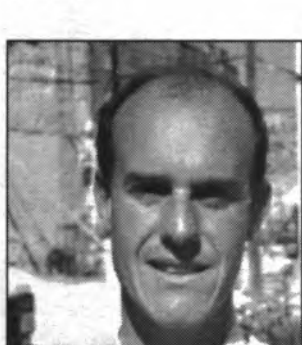
Josep M. Cosano (s'Arenal). És ben necessari que posin ràdio i premsa en mallorquí. En som partidari total. Aquests del PP i del PSOE no estimen lo nostre. Hem de votar partits mallorquins: UM, PSM o ERC.

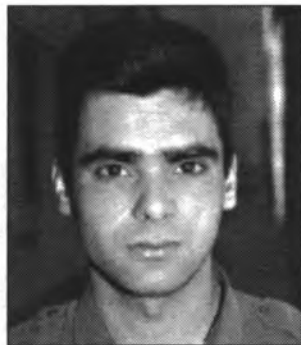
Eva Maria Mercadal (s'Arenal). Injust! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar UM.

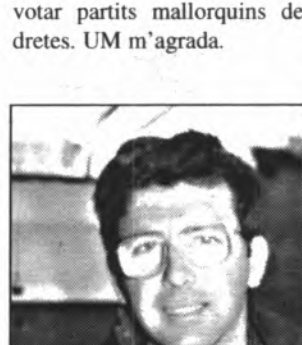
Elena Carayol (Sometimes). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar el PSM.

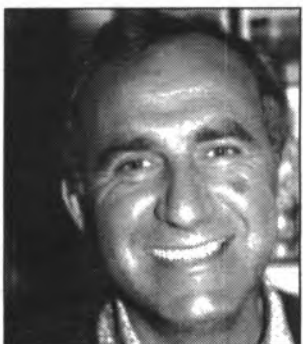
Jesús Roldan (Manacor). Això i moltes altres coses són injustes. Ni el PP ni el PSOE ens estimen. Hem d'esser com els catalans i votar nacionalista.

Didac Rebollo (Costitx). No és just! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar ERC.

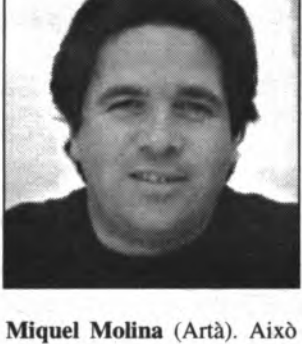
Sebastià Crespi (Santa Eugènia). Vos ho diré amb una glosa:
Això trob que fa pardal,
xerrant en bon mallorquí.
Aquests que governen no pa
[reixen d'aquí,
jo trob que això no és normal.

Ramon Llull (les Meravelles). Injust. El PP i el PSOE són partits de fora i mai ens poden estimar. Hem de votar UM.

Elisabet Coll (les Meravelles). Injust. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar partits mallorquins.

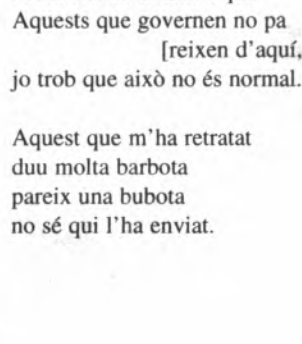
Miquel Molina (Artà). Això no és just! Jo trob que no ens estimen gens aquest que comanden. Hem de donar força als partits mallorquins: UM, PSM o ERC.

Joan Bestard (Lloseta). No és just! No gaire ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Hem de votar ERC, PSM o UM.

Bartomeu Aulet (Costitx). Injust! No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar PSM.

Aquest que m'ha retratat
duu molta barbota
pareix una bubota
no sé qui l'ha enviat.

ENQUESTA

ENQUESTA

ENQUESTA

ENQUESTA

ENQUESTA

Catalina Bover (s'Arenal). Ben mal fet està això. Que vol dir? Tant per als altres i no res per a nosaltres. No gens ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar UM.

Margalida Bauçà (Son Ferriol). No és gens just això. Jo diria que és una poca-vergonyada. Gens ni mica ens estimen aquests del PP i del PSOE que comanden. Ja que som a Mallorca, hem de votar partits mallorquins.

José Antonio Martínez (les Meravelles). *Injusto. Si estamos en Mallorca tenemos derecho a tener emisoras y diarios en mallorquín. PP y PSOE fuera. Hay que votar nacionalista: UM o ERC.*

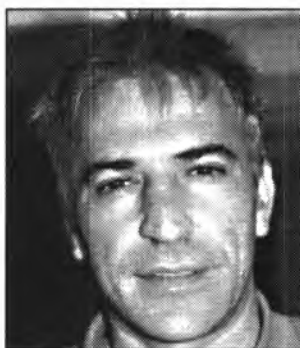
Joan Vaquer (Sometimes). Totalment injust! No gens ens estimen aquests forasters del PP i del PSOE. Hem de demostrar que el poble mallorquí està amb els seus partits a les pròximes eleccions. Hem de votar ERC, PSM o UM.

SUBSCRIVIU-VOS
A

**L'ESTEL
de Mallorca**

*El diari
dels mallorquins*

Tel. 26 50 05

Eulogio Lumbreras (s'Arenal). Això no és just! Per esser solidaris, els espanyols ens han de donar mitjans de comunicació. No gaire ens estimen aquests del PP i del PSOE. Hem de votar mallorquí, hem de votar UM.

Bon nacionalista

«Empresonen les paraules i no les fan volar» (Montserrat Roig)

5. Un nacionalista llegirà només llibres en català. Si li permeten escollir entre un llibre en castellà i un altre en la seva llengua escollirà aquest últim. Açò li donarà una gran pau interior, ja que per una part vostè està excusat d'interessar-se per un 99% (o més) de les coses escrites, per altre simplifica els seus criteris d'elecció. A més, aquest criteri té l'avantatge de poder esser utilitzat pels xiquets, els discapacitats i fins i tot pels qui no saben llegir: apliqui's açò també a la música, al cinema, etc.

6. Solucions per l'atur? Injustícia social al Tercer Món? Millorar la moral pública? Integració del discapacitat?

Heus ací una sèrie de qüestions de les quals un nacionalista no cal que se n'ocupi gaire. Una de les excel·lències d'esser nacionalista és que eximeix d'haver de definir-se i comprometre's en aquestes qüestions tan embarassadores. Però heus ací una altra sèrie de coses en què un nacionalista s'ha de definir: el nom de la terra, els colors de la bandera, el nom i les normes ortogràfiques de la llengua i el nom de la seva nació. Però açò no és cap problema, perquè hi ha unes persones que saben molt i tenen la resposta.

7. Parli sempre en la seva llengua. Humboldt digué: «Ihre Sprache ist ihr Geist un ihr Geist ihre Sprache», que per als qui no tenim perquè saber llengües bàrbares, ve a dir: «La llengua d'un poble és el seu esperit i el seu esperit és la seva llengua». Si no hi ha esperit, «tant se val», però ens restarà la llengua. En aquest sentit és molt important l'autocorrecció i la correcció del proïsme, per tant no es fitxi en el que diuen, sinó si ho diuen correctament o no. Ben utilitzada, la nostra llengua s'ha revelat especialment apta per expressar els més sublims sentiments humans, com en aquella excelsa frase que diu: *Tu i jo tenim una història*.

Si segueixes aquests preceptes, digues com et va. Desitja fortament esser un bon nacionalista. Fes set fotocòpies d'aquest heptàleg i reparteix-les entre els teus coneguts.

Autocrítiques no són menester: els abismes donen mareig i vertigen. **Jaume Tallaferro** Ω

Unió Mallorquina ha presentat els candidats a la batlia de quaranta municipis de Mallorca. En l'acte de presentació, la presidenta del partit, M. A. Munar, va afirmar que el lema del partit per a les eleccions serà "eficàcia i transparència"; així mateix, una altra de les propostes d'UM per a la nova legislatura serà la consecució de l'autogovern per a les Balears. Els candidats d'UM a les batlies mallorquines es presentaren als mitjans de comunicació posant davant l'estàtua del rei En Jaume, a Ciutat de Mallorca.

Joan Garcia Campos, cinturó negre 2 DAN de Taekwondo de l'equip Son Verí de s'Arenal, que féu campió al Trofeu Vila del Prat de Llobregat, a Barcelona, el passat dia 25-03-95

COMPRAU PRODUCTES ETIQUETATS EN CATALÀ.

És un suggeriment de L'ESTEL de Mallorca

El president de l'Associació de la Tercera Edat del Pí-larí, Antoni Salvà, llegeix un discurs el dia de la inauguració del local social que Sa Nostra posà a la seva disposició ara fa un any. Acompanyen el president, el rector del poble, mossèn Oliver, el batle de Ciutat, senyor Fageda, i el president de la Tercera Edat de Mallorca, senyor Socies.

Gloses

Ells són tots aus de rapinya

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

A dins un molt gran desert
quant un animal se mor
els altres senten es so
i d'ell ne fan desconcert.
Tothom roman ben despert
per prendre part en sa presa,
és una bona riquesa
viure de sa fam llibert.

Lo mateix fan els humans
a dins sa societat,
aquell home preparat
farà servir tots els hams.
Amb ells anirà pescant
agafant tot el que troba,
tant dins la mar com la roca,
procura tots aplegant.

Els polítics van obres
de una forma igual,
procurarà cada qual
ses coses estudiant.
Un programa presentant
de pau, progrés i unió,
no voldran ells complir-lo
quan aniran governant.

A dins Espanya hi ha
una sèrie de partits,
tots ells estan decidits
sa majoria *alcançar*.
Lo que ha de observar
tot aquell contribuent:
Qui és tota aquella gent?
que no el pugui enganyar?

El partit socialista
dotze anys ha anat governant,
lo que anava predicant
de tot ha perdut sa pista.
Ell ha embrutada sa llista
de lo que escrit va dur,
de res ell està segur,
no li val es fer d'artista.

Es *paro* ha augmentat
de forma exagerada,
n'és molt grossa sa fornada
que ja no trob llevat.
Tres quarts ha indemnitzat
perquè no patesqui fam,
de sa manera que anam
tothom senyor ha tornat.

Com sa nació pot fluir
si ningú contribueix?,
a tothom li requereix
sa bona paga tenir.
Avui mos s'usa així,
fer feina mitja jornada
i encara de mala gana,
de futbol es discutir.

És lladre ha augmentat
es drogat i s'assassí,
va augmentant se pot dir
sense veure es resultat.
Un quant es fil ha acabat
ha de fer sa retirada,
això es feina costumasa,
s'usa aquí i veinats.

Hi ha es partit des Pepé
que va fent molta labor,
tot problema arreglar-lo
aquesta idea té.
Serà com foraviler
que prepara sa sembrada
i li basta una gelada
per cremar es sementar.

Es sementar ben cremat
està pels quatre cantons,
en males situacions
trobarà qui hagi guanyat.
Dirà no m'haguera pensat
que fos tan gros es viatge,
d'aquesta fatal imatge
no ne traurem resultat.

Això que es Pepé està
recolzat per sa gent grossa,
a ell de fet el conhorta
que amb tres forces pot comptar.
És clero el recolzarà,
es banc i sa gent més rica,
és militar i es feixista
es vot a ell donarà.

S'esquerra Unida estarà
seguida de una gent
que va ser molt penitent
quan en Franco va entrar.
Sa que tant molt va lluitar
per sa grossa llibertat
i tengué sa facultat
que sa vida va salvar.

Convergència i Unió
és es partit català,
de fet ell pot demostrar
sa gran organització,
sa seva direcció
l'ha pujada a alta esfera,
ha guanyada sa carrera
a tota altra nació.

Esquerra Republicana,
que és el partit d'en Companys,
son vergues dels seus tamany
que pes poble tant lluitava.
Però sa vida acabava,
quan en Franco va entrar,
a ell el féu afusellar
dient que ell l'estorbava.

No s'empatxi de raons
sa bona gent mallorquina
tenguent sa illa tan rica
prescindir dels fals sermons.
D'aquells homes polissons
que van enganyant sa gent,
tenen en es pensament
de guanyar molts de milions.

De fet, està demostrat
que no hi ha ideologia
com sa que un temps existia
que s'ajudava al veïnat.
Ara tot ha canviat,
tot s'inclina an es doblar,
això és es deú vertader,
qui en té més és respectat

Si tu te sents mallorquí
has d'obrar en consciència,
posar tota resistència
que comandi gent d'aquí.
Si persequim aquest fi
podrem guanyar sa carrera,
això és forma i manera,
sa riquesa quedí aquí. Ω

Segona mare

Déu vulgui, amics, arruix!
que no sigui com pretenen fer
contra la nostra llengua musical.
Nosaltres, idò, n'hem fet
la nostra segona mare.
Bé sabem que tirans castellans
la van condemnar a mort,
ara fa uns tres-cents anys.
Però tant viu ací com allà;
la usem com a eina de justícia-
tant prest els seus eixerits mots
pertot ressonen;
i per ella, les estacions
passen, brunzen, refilen;
i, si Déu vol,
molts lustres encara
hi passaran, brunziran
i refilearan.
El poble fidel a sa mare,
serà mallorquí, català sempre!
I espanyol jamai!

(El Maulet dels Boscs)

Vida i miracles de Gabriel Cañellas

ES GALL

V

El President, En Cañellas,
en fundar-se Brokerval,
per mor d'amistats molt velles,
fou convidat principal.

A aquest niu de robatoris
gent del cercle del PP
hi nià. Quins rebomboris
ha mogut, quines historis,
gent com En Francesc Jover!

Ho sap el món i la bolla:
també el fundà qui amb mala art
conseguí el Túnel de Sóller
del Govern, N'Antoni Quart.

I un cunyat del President
va ser soci fundador
i també un bon inversor.
Que això ho sàpiga la gent.

Ha donat passes poc rectes
amb En Berga el President:
alguns familiars directes
n'han estat els seus adeptes
i un fill seu en va ser client.

El Govern, cec de confiança,
tres mil milions de doblers

li entregà en mà sens fiança
i quasi sense papers.

I En Cañellas digué encara:
«Res què veure hi hem tengut
jo i els meus». És tenir cara,
quan en nom seu hi ha un rebut.

I aquest rebut no va fuit,
l'acusa sense perdons
amb un número gens buit,
número cinquanta-vuit
amb més de quatre milions.

I, tenint aqueixa tara,
En Cañellas va mentir.
Mem!, qui vol tenir per pare
del Govern un home així?

Els qui el votau sou ben pobres,
però ell està amb els rics;
s'ha vist bé, s'ha vist de sobres
quins són els seus grans amics.

En votà us feis responsables
de qui votau; lluny i endins
del Govern treis implacables
qui de malfets són culpables...
Votau partits mallorquins! Ω

EL PETIT COMERÇ DÓNA VIDA I SEGURETAT A LA BARRIADA

Quatre motius per anar a comprar a la petita i mitjana empresa de la barriada:

1. Els beneficis de la petita i mitjana empresa mallorquina es reinverteixen a Mallorca, la qual cosa provoca que els doblers corrin de mà en mà i arribin a molta més gent.
2. El petit comerç la majoria de les vegades són empreses de tipus familiar que creen llocs de feina estables.
3. La petita i mitjana empresa ofereix un tracte humà i un servei post-venda que mai no podrà oferir la massificació i la despersonalització de les grans superfícies.
4. Un carrer ple de comerços és una garantia contra la degradació i un fre a la inseguretat ciutadana.

Mallorquins! Mallorquines!
No deixeu de comprar als comerços
de la barriada o del vostre poble!

És un suggeriment de **L'ESTEL de Mallorca**
El diari dels mallorquins

Històries del desencís, el darrer llibre de M. López Crespí

M. López Crespí i M. Ferrà i Martorell en la presentació del llibre.

Històries del desencís, editat per l'Editorial Moll en la prestigiosa col·lecció de narrativa *Tomir*, és la crònica literària d'aquests darrers anys d'absurdes traïdes a la causa popular. El magnífic llibre de narrativa del prolífic i guardonat autor pobler

està estructurat a base de tretze narracions complementàries escrites dins l'eficax línia de realisme crític a què ens té acostumats M. López Crespí.

La temàtica tractada per aquest autor a *Històries del desencís* no ens és completament

“
En aquest darrer
recull de
narracions la
majoria de les
històries narren
aquests darrers
anys d'abandona-
ment d'il·lusions
col·lectives.
”

La trobarem un migdia d'aquestes passades festes de Pasqua a una de les caletes de Cala Blava. Li demanarem una fotografia per a l'ESTEL i ens va contestar amb aquesta postura i aquesta besada.

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F.Tel

**M'interessa una subscripció
ANUAL 3.000 PTS**

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**

nova. Coneixíem els seus llibres *Necrològiques* (Premi Ciutat de València, 1988), *Notícies d'enlloc* (Premi de les Lletres, 1987) o *Crònica de la pesta* (Llibres del Segle, Girona, 1993), i ja ens havia interessat moltíssim aquesta forma especial i ben particular de tractar els temes contemporanis. En aquest darrer recull de narracions, si exceptuem els contes *La casa gran* (les vivències contades en clau de monòleg interior pel cap dels escamots d'afusellament que assassinà Emili Darder i Aurora Picornell) i *Una setmana de desembre* (una joia de la literatura breu –podríem dir diamant de brevetat perfecta, exacta– que narra la revolta popular a Bucarest contra la parella Ceaucescu), totes les altres onze històries, des de l'absurd més combatiu i compromès o el més clàssic realisme heretat de Gorki, amb creatives influències del millor Cortázar o Pere Calders, narren, utilitzant totes les tècniques de narració que puguem imaginar, aquests darrers anys d'abandonament d'il·lusions col·lectives, pactes amb els enemics del poble i corrupció generalitzada.

Faules iròniques i treballades a la perfecció com *El clot*, *El Secretari General*, *Parelles mo-*

dernes, *L'última reunió*, *La Conferència* o *El Talp* palesen el mestratge que Brecht (per citar un autor que sabem del grat d'en M. López Crespí) ha exercit i exerceix damunt la concepció del fet literari que té l'autor que comentam.

M. López Crespí (sa Pobla, 1946) ha publicat (entre molts d'altres) els llibres *Autòpsia a la matinada* (Premi Ciutat de Palma, 1974), *Caminals d'arena* (poesia, 1984), *Homenatge Roselló-Pòrcel* (1984), *Paisatges de sorra* (1986), *Històries per a no anar mai a l'escola* (1984), *Necrològiques* (1988), *Notícies d'enlloc* (1987), *Les Plèiades* (1990), *El cicle dels insectes* (1993), *Crònica de la pesta* (1993), *Poemes de l'horabaixa* (1992), *L'Antifranquisme a Mallorca, 1950-1970* (1994) i *Històries del desencís* (1995).

M. López Crespí va començar a escriure a les revistes del col·legi La Salle. Més tard –era l'any seixanta-tres– fou corresponent clandestí de Ràdio Espanya Independent. L'any 1972 un jurat presidit per Josep M. Llompарт li atorgà el premi de

narrativa Llorenç Riber. El 1973 va ser guardonat amb el premi Ciutat de Manacor (benvolença de Jaume Vidal Alcover, Antoni Serra, Blai Bonet, Josep Melià i Manuel Vázquez Montalbán). A començaments dels anys setanta col·laborà activament a les pàgines culturals d'*Última Hora* i *Diario de Mallorca*. Participa a l'aventura de *Cort* i comença igualment la seva activa col·laboració en la premsa esquerrana i clandestina de les Illes.

M. López Crespí ha guanyat la majoria de premis literaris dels Països Catalans i molts d'àmbit estatal i internacional. En narrativa cal destacar el *Joanot Martorell*, *Joan Fuster*, *Ciutat de Palma*, *Sebastià Juan Arbó*, *Ciutat de València*, *Premi de les Lletres 1987*, *Llorenç Riber*, etc. En poesia ha estat guardonat amb els premis *Miquel Martí i Pol*, *Salvador Espriu*, *Ventura Gasol*, *Marià Manent*, etc. En teatre ha guanyat el *Carles Arniches* (1972), *Ciutat de Palma* (1974), *Consell Insular de Mallorca-Teatre Principal* (1987), *Born* (1973), *Ciutat de Granollers* (1990) i *Ciutat d'Alcoi* (1984). Ω